

LA JORNADA DEL DIUMENGE

La consolidació del triomf

La victòria aconseguida diumenge pel Front d'Esquerres ha sorprès gairebé tothom, sobretot pel seu abast. Qualsevol actor en la preparació de la campanya electoral podia constatar l'entusiasme, la força de la reacció ciutadana contra el segon bienni de la República. Però ningú no podia suposar que aquesta victòria fos tan esclatant, tan profitosa d'ensenyances.

Perquè és evident que el triomf ha estat del Front d'Esquerres, és a dir d'una ten-

grans catalanistes, i abrandats partidaris de la Ceda. El sentiment català — idea generosa — va barrejar amb sentiments de renovació social, d'humanitarisme, de noves concepcions estatals. Els homes que col·laboren o dirigeixen o segueixen aquest moviment, porten en el rostre o en els cognoms la marca de la seva forasteria. Però què hi fa? Entre les glòries catalanes, quantes n'hi ha que han après, de llavis materns, una llengua que no és la nostra? Cal situar-se en

Escena de diumenge

dència política determinada. Però el més important de la victòria ha estat l'aportació de l'opinió pública, l'ajuda d'una gran massa ciutadana del país a favor de les candidatures d'esquerres. Comentem, és clar, els resultats electorals des del punt de vista objectiu que ens és peculiar. Volem dir més com un fet social que com un fet polític, i, en primer terme, les eleccions a Catalunya.

El triomf de la candidatura d'Esquerres es deu al maridatge feliç d'unes idees-força, que han actuat profitosament damunt un gran nombre de ciutadans, amb la idea sentimental que encarnaven i l'impuls que han trobat en el catalanisme i el republicanisme, intensament sentits i professats.

La força de l'opinió pública, de la massa neutra del país, ha estat tan extraordinària que s'ha esdevingut el cas paradoxal que la tendència de la victòria, el caire que ha tingut el triomf, l'ha donat precisament aquesta massa. Aquest matís de l'opinió ha imposat el seu sentir i el seu pensar. Ha volgut i ha demostrat voler ara República i Autonomia. El fall és claríssim.

Ens direu que el triomf és deu a una suma de voluntats. És evident. Precisament el règim democràtic — contra el que creuen certs teoritzadors del cop de força — té aquest avantatge. Essent un règim renovable, es pot adaptar a les noves modalitats de les èpoques. En aquestes eleccions les forces socials han volgut col·laborar — després d'una experiència amarga — a la consolidació de la democràcia hispànica. Hi havia dos camins: rebutjar-los, o sigui llançar-los al camí de la violència, o acceptar-los, és a dir invitats a la col·laboració, que no exclou ni abdicacions ni compromisos, sinó un pacte amb obligacions i deures comuns. Que potser es produirien futurs conflictes? Potser sí. Però si la vida no fos una lluita constant, seria ben poca cosa.

Aquesta influència de la gran massa d'opinió del país ha donat el to al triomf. I és que aquestes eleccions, i les anteriors i les que seguiran, no són altra cosa que tempeigs, grans tempeigs, que esgraonen la formació de la democràcia moderna, a Catalunya i a Espanya. D'aquest llevat electoral anirà sortint el pensament de la República, la ideologia del catalanisme popular, les noves formes de la convivència hispànica.

En aquestes eleccions, en forma rotunda, innegable, l'opinió ha assenyalat quina República volia: la República del 14 d'abril, que no fou del tot la República del primer bienni, ni, naturalment, la del segon.

Suma de factors, marcada orientació republicana i catalanista, fermesa en el criteri i en l'orientació ideològica. Són fruits d'aquest llevat polític, d'aquest sentit nou del país que cristal·litza a poc a poc i que, d'ésser recollit i canalitzat per un bon govern, serà el gran element d'estabilitat del país.

S'alça un país nou, uns sentiments nous, un Estat nou, un patriotisme nou. Neix una opinió, és a dir una democràcia. Contra aquesta renovació, què hi pot valer el vell truc? Tots en som d'esceptics. Però cal constatar que s'esdevenen coses, grans coses. Escepticisme no vol dir ni indiferència ni insensibilitat. Davant aquest món nou, els homes necessaris, aquells que, en tota democràcia, recullen i plasmen els anhels populars, han de saber sortir de llurs amagatalls acomodaticis i saber actuar a plena llum. Catalunya espera.

Perquè el que s'esdevé no és, ni més ni menys, que això: el naixement del pensament polític català. Ho hem dit moltes vegades i, sense cap mena de vanitat, ho tornarem a dir moltes més. El sentit regionalista-catalanista ha fracassat. El sentiment catalanista abasta matisos de l'opinió, ha arribat al cor de multituds, que no poden comprendre el patriotisme intel·lectual i filosòfic dels restauradors de monuments antics,

Els Dijous — Blancs

EL PATRIOTA

Eren tres quarts de nou del vespre i el patriota encara explanava el seu pensament. En un miting? Al hall de l'Ateneu. Feia temps que no se'l veia, però la seva presència es manifestava sovint mitjançant les seves crítiques literàries, considerades d'una gran ponderació. Potser que la darrera vegada que petjà un centre polític fou la vigília de les eleccions del 1933 i encara no pas en actitud activa: romania allunyat dels grups, volgudament absent i distant de la tònica forta d'aleshores.

També suava apareixia al marge de la contesa. Sort, que parlà! Les seves primeres paraules ja sonaren a plany, però no pas a defallença. Quins conflictes de consciència per a la seva esposa i d'altres familiars, sota la pressió del pastor d'animes! Però el patriota s'esforçava, de dies, a fer-los comprendre que el 1914 francès podia tenir molt bé el seu equivalent català en 1936: Clemenceau, el propugnador de la separació de l'Església i de l'Estat i que encarnà, enfront de les necessitats de la defensa, l'esperit indomtable del seu país, no fou pas desoït, en els moments de perill, per les ordres religioses expulsades, ni per la clerecia, puix que tots ells aportaren valuosos elements a l'obra nacional, engronant les files dels combatents i prodigant a llurs col·legues els auxilis espirituals. Perquè, davant d'un problema de llibertat col·lectiva, la nostra pàtria no pot gaudir d'iguals assistències? Perquè és una pàtria peïta? Heus ací la falla cabdal del jerarca. És a dir que jo, nacional català, sóc inferior a un nacional francès o a un nacional belga?

—I el problema de la terra?
—Un altre motiu de la meua angoixa, aquests darrers temps. Provenint tots els de casa de gent pagesa, alguns posseïm masos o masies. La llei catalana de contractes de conreu no era dolenta si ambdues parts l'haguessin complerta de bona fe. Per això, jo exhortava els meus a la suavitat i a la cordialitat, aduix a la moderació verbal, perquè la majoria de les vegades, tot el mal venia d'un exabrupte llançat sense tot ni so, tant d'una banda com de l'altra. Què volia significar, per exemple, «Diguem a la mestressa que, en qualsevol cas, el donatam res, perquè tot és nostre»? O bé: «Per més que us vigili, ja sé que em feu passar per l'ombra»? El pitjor que podria ocórrer, ara, és que no hi hagués escarment i que l'agre català tornés a ésser l'estadi de la lluita irreconciliable entre germans, precisament quan ens caldrà un gran esforç de conjunt per tal de redreçar tants torts!

—Però vos creieu que els homes d'Acció Catalana...
—Aquests homes, esguardats en perspectiva històrica, sempre es veuran al seu lloc i amb el gest adequat. Són els sacrificats, gosaria dir els màrtirs de l'ideal.

—Com certs professors de la nostra Universitat.
—Ah, d'això no en parlem, perquè sóc part massa interessada. El somriure mofeta del senyor Duran i Ventosa o la seva subtil indiferència pretenia fastiguejar-nos i obligar-nos a dimitir, però nosaltres, a desgrat de voler fer-nos viure de l'aire del cel, no capitularem.

El patriota acabava d'aclarir-nos la definició de Renan: «La nació és un principi espiritual i la seva existència el plebiscit de tots els dies.» S.

Llegiu a la pagina 8 ELS PEIXOS SOBRE LA SORRA

per Emil Ludwig

MIRADOR INDISCRET

Un carnet millor que l'electoral

Com sempre, en les eleccions del passat diumenge varen sovintegar els incidents provocats per l'excessiva escrupolositat demostrada, en determinats casos, pels presidents de mesa o pels interventors.

A un col·legi electoral de la barriada de Sants, una dona — una obrera — va exhibir per tot document un carnet.

—No sé si serà prou vàlid aquest carnet...—insinuà el president.

La dona es sulfurà.

—Còmo dice usted?—digué cridant amb gran energia—. Que esto, esto, no es válido?

El president va plegar veles de seguida.

—Vota?—preguntà als interventors.

Unànimement respongueren tots: —Vota.

El carnet no era pas el carnet electoral del senyor Jover i Nonell. Era el carnet de la C. N. T.

El vot... i la flassada

A un altre col·legi, del districte sisè, el president demanà la cèdula a un elector. Havia estat aquest un dels primers a anar a votar.

—No la tinc—digué l'elector.

—No la teniu? Doncs no podreu votar.

L'elector esclafí a riure.

—Això és el que vos creieu. Jo votaré. Ací van un grapat de documents que acrediten la meua personalitat.

I afegí, assenyalant un individu que feia cua:

—El que pots no votarà és aquell senyor, que porta segurament la meua cèdula.

El «senyor» va desaparèixer. L'elector l'havia reconegut. L'havia vist el dia abans a un lloc on donaven flassades, una de les quals havia anat a parar a mans de l'elector.

—Hauré perdut la cèdula—deia després—, però no el vot. Ni la flassada.

Dos cartells magnífics

Aquell cartell amb la figura del President Macià!

Quan, el dissabte, va aparèixer als carrers de Barcelona, la ciutat s'estremí d'emoció.

L'avi!

Quin cartell! Quina sobrietat en les inscripcions! Només la data del 16 de febrer i un crit: «Catalans!»

Un crit d'alerta, un crit que deia més que tots els discursos, que tots els articles, que tots els dibuixos.

Macià, amb aquest crit, ens recordava el nostre deure de votar contra els enemics de Catalunya.

Aquest cartell i aquell altre on el rostre de dolor del president Companys—els cabells tallats, el coll de l'americana de l'uniforme de presidentiari...—ressaltava damunt el fons de les quatre barres, consolidaven per endavant la victòria de les Esquerres.

—Qui tingué la idea d'aquests dos cartells?—es pregunta encara molta gent.

La idea fou de llurs autors: un fotògraf i un dibuixant, respectivament.

Es presentaren a La Humanitat amb l'original. El fotògraf, un dia, amb el del cartell de Macià. El dibuixant, un altre dia, amb el del de Companys.

—Heus ací—manifestaren—la nostra modesta aportació a la subscripció oberta per a costejar les eleccions.

El fotògraf és l'amic Casas.

Sentim no conèixer el nom del dibuixant. També mereix, com En Casas, la més cordial felicitació.

Macià no deixa la Lliga tranquil·la

Comentant el dilluns el resultat electoral, exclamà a la Generalitat un periodista de dretes:

una posició de generositat. I cal saber comprendre que per sobre dels partits la política porta la marca de les èpoques. Contra la nostra, els vells partits han volgut reaccionar durant dos anys. Però, com és que la Lliga no ha tingut l'habilitat o potser la fermesa d'obrir els ulls als seus partidaris? Perquè no els ha dit que la República aportava a Espanya allò que el catalanisme polític aportà a Catalunya? Perquè no varen dir que allò que la República volia fer a Espanya fou qualificat per Heinemann (al qual coneix el senyor Cambó) de salvació d'Europa?

L'excessiva jerarquització, la manca d'un nou pensament conservador actiu, han portat a la Lliga a creure que la Ceda no era un fantasma i que els monàrquics no eren quatre gats.

En resum, hi ha raons per ésser optimista. L'opinió pública ha respost. Ara cal que responguin els dirigents. És de creure que les experiències passades servirán d'exemple i que prevaldrà un criteri de govern. Els dirigents han de saber actuar d'acord amb la voluntat de l'opinió. No són mandatari de cap victòria de partit. Creure-ho així seria malmetre la força de la victòria. Són mandatari d'una gran massa d'opinió del país, que s'ha sentit sensible al perill de la República i a la minimització del catalanisme, i que ha volgut ésser, en l'actual contesa, testimoni de major excepció.

Com a règim, la salvació de la República consisteix a acceptar aquest mandat majoritari i fer-se'n digna. Els governs que es formin com a resultat d'aquest triomf tenen sobre seu la responsabilitat de consolidar la República o apartar-la de l'opinió popular. Confïem, i treballem, perquè la prova que comença ara sigui favorable i fructífera.

FERMI VERGES

—Ja me les pagareu!!!

—En veure el dissabte el cartell amb Macià, ja vaig començar a creure que aniríem a l'aigua.

El redactor de La Veu senyor Costa i Deu va recolzar, filosòficament, aquesta opinió: —Sí, noi. En Macià, a la Lliga, segueix donant-nos disgustos des de l'altra vida.

Escrupolositat

Amb la seva candidatura plegada a la mà el nostre col·laborador Màrius Gifreda s'acosta a la mesa.

—El seu nom?—pregunta el president.

—Màrius Gifreda.

—A veure, la cèdula!

El president, després d'haver-la ullada, reprèn: —Aquesta cèdula està sense firmar. S'ha de firmar ara mateix.

—Perdonin. No són germans vostres?—pregunta, entre sorprès i divertit, un interventor, dirigint-se de preferència al president, Josep Gifreda (patriarca de la Càbala catalana, segons Francesc Pujols), el qual, amb cara severa, compleix la seva comesa amb tot rigor i després de tres dies d'estudiari-se la llei electoral!

—En efecte—respon Màrius Gifreda.

—Entre l'astorament general, es sent la veu d'un altre interventor que diu: —Això sí que hauria de sortir a MIRADOR! Queda complagut.

—En efecte—respon Màrius Gifreda.

—Entre l'astorament general, es sent la veu d'un altre interventor que diu: —Això sí que hauria de sortir a MIRADOR! Queda complagut.

El termòmetre

Diumenge, a primera hora de la tarda, a l'Ateneu comencen a arribar notícies, naturalment, més aproximades que exactes.

—A Sevilla guanyen les esquerres... —Sembla que també guanyen a Astúries. —Gil Robles no surt ni a Salamanca... —Més tard, quan encara, però, no havia arribat cap resultat concret, el telèfon porta una notícia: «Joan March ha travessat precipitadament la frontera.»

Mancaven moltes hores perquè es donés com a segura la victòria de les esquerres... —Però des d'aleshores, fora d'un soci de la Lliga que no es rendí fins a les nou del vespre, tothom ja en tingué prou.

Hi ha un difunt

L'endemà de les eleccions, a les oficines de la Generalitat ningú no estava per res. El resultat de la lluita, amb la marxa precipitada del senyor Escales i els gestors i la presa de possessió del senyor Moles, varen promoure, com és natural, un cert desgavell.

Tot eren comentaris. La feina restà deturada... —No treballau, avui?—preguntà en un departament un senyor del carrer que anà allà a fer una consulta.

Un ordenança respongué: —Hem plegat. Hi ha un difunt a la casa. —Però us veig molt contents...—replicà el visitant.

—Sí... Tenem moltes ganes que vingúes aquesta mort.

Sacrifici penós

—Mireu—deia diumenge a la tarda un conegut lliguer— que haver hagut de votar En Lerroux! I En Jover Nonell! I En Rodrigo Emo!

—I heu votat la candidatura sencera? —No hi havia més remei! Eren ordres concretes.

—I com ho vàreu fer? —Mireu: tancant els ulls, com aquell que s'empassa una purga...

Llicències

Tot just acabat el sanctus, l'Emilio Vidal-Ribas sortí disparat de la missa de deu de la Concepció per tal de prosseguir la seva abrandada intervenció electoral.

—Por Dios! Que prisas que tiene tio Emilio! —digué una seva neboda al seu pare, el Vidal-Ribes de les patilles curtes.

—Un dia como hoy, todo está permitido! —aprovà l'Ilustre monàrquic.

Sorpreses

Bon nombre de candidatures de dreta d'una secció del districte quart sortien amb el nom de Lerroux esborrat i els interventors de la Lliga anaven aguantant el xàfec, bo i demostrant una certa bonhomia, quan, tot d'una, el president anà cantant el nom de Joaquim Cases-Carbó com a substitut d'En Ventosa:

—Fins aquest, ens ha fet la p...! —cridà, irat, l'interventor lliguer.

Oportunisme

Com es pot veure, el truc de la flassada ha estat, en general, contraproduent. Els que se'n beneficiaren, per bé que no la menysprearen, més aviat se la miraven amb recel. És el que deia una dona del carrer de l'Alegria, de la Barceloneta:

—No vull dir pas que no em faci servei, però ara que tenim més de mig hivern passat...

De bòlid

Una estanquera no sabia dissimular la satisfacció que li proporcionava el triomf de les esquerres, quan s'escaigué a entrar el propi Santiago Torrent:

—Parece mentira: una persona que cobra del Estado español!

—Ai, ai, què s'ha pensat aquest senyor! Ha de saber i entendre que, gràcies a les esquerres, tenim el percentatge més alt en els paquets nous! —replicà, entre picada i irònica, l'expendedora.

CARNAVALS ANTICS

El Ball del Líric l'any 1889

Això que us contaré ara, consti per endavant que no ho he vist. Parlaré de l'any 1889, en el qual es ven veritat que ja feia sis anys que em trobava al planeta.

donaren els seus primers concerts; hi triomfà el violinista Eugène Isaye; el públic hi va ésser dut al deliri per un jovenet que molt aviat havia de convertir-se en un prestigi mundial de la interpretació, Pau Casals;

l'època del Directori; Alexandria Marye de Soler Rovirosa, de Dama espanyola de l'any 1820; Gaietana Tamburini, de Dama alemanya de l'Edat mitjana; Camila Fabra, de Joc de cartes; l'esposa del pintor Fabrés, de Dama de l'època de Felip II;

L'APERITIU

Sobre el fenomen electoral. — Les persones més optimistes, els més entusiastes vibradors de la lluita electoral que tenien el cor dins el front d'esquerres, no podien preveure el triomf fantàstic del diumenge a Barcelona.

En Grau-Sala i l'Argentina

Es parla de l'Argentina. Més concretament: de Buenos Aires. —Hi ha un carrer — afirma un apòlogista de la capital del Plata — que té vuit quilòmetres de llargària.

El món s'ha tornat boig?

La interrupció d'En Grau-Sala ens recorda una fotografia que va publicar-se una vegada en un diari barceloní escrit en castellà. No voldríem equivocar-nos, però jurar-em que fou El Dia Gráfico.

Sobrerrealisme autèntic

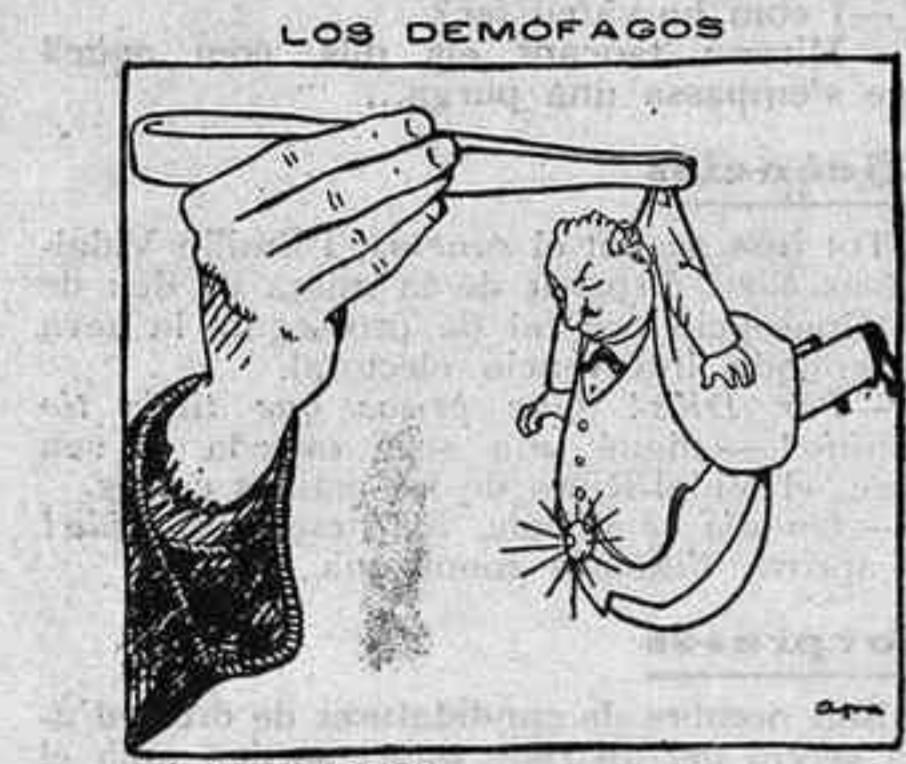
Hem rebut una carta d'un amic resident a París, d'un nom internacional en el món de l'art, que entre altres coses ens explica: «En Salvador Dalí donà fa poc temps una conferència al Vieux Colombar.

Se'ns va dir, també, que a la conferència sobrerrealista que va donar Paul Eluard — nosaltres no hi érem —, un del públic va obrir un paraigua, a la punta del qual hi havia clavat un pa de barra.

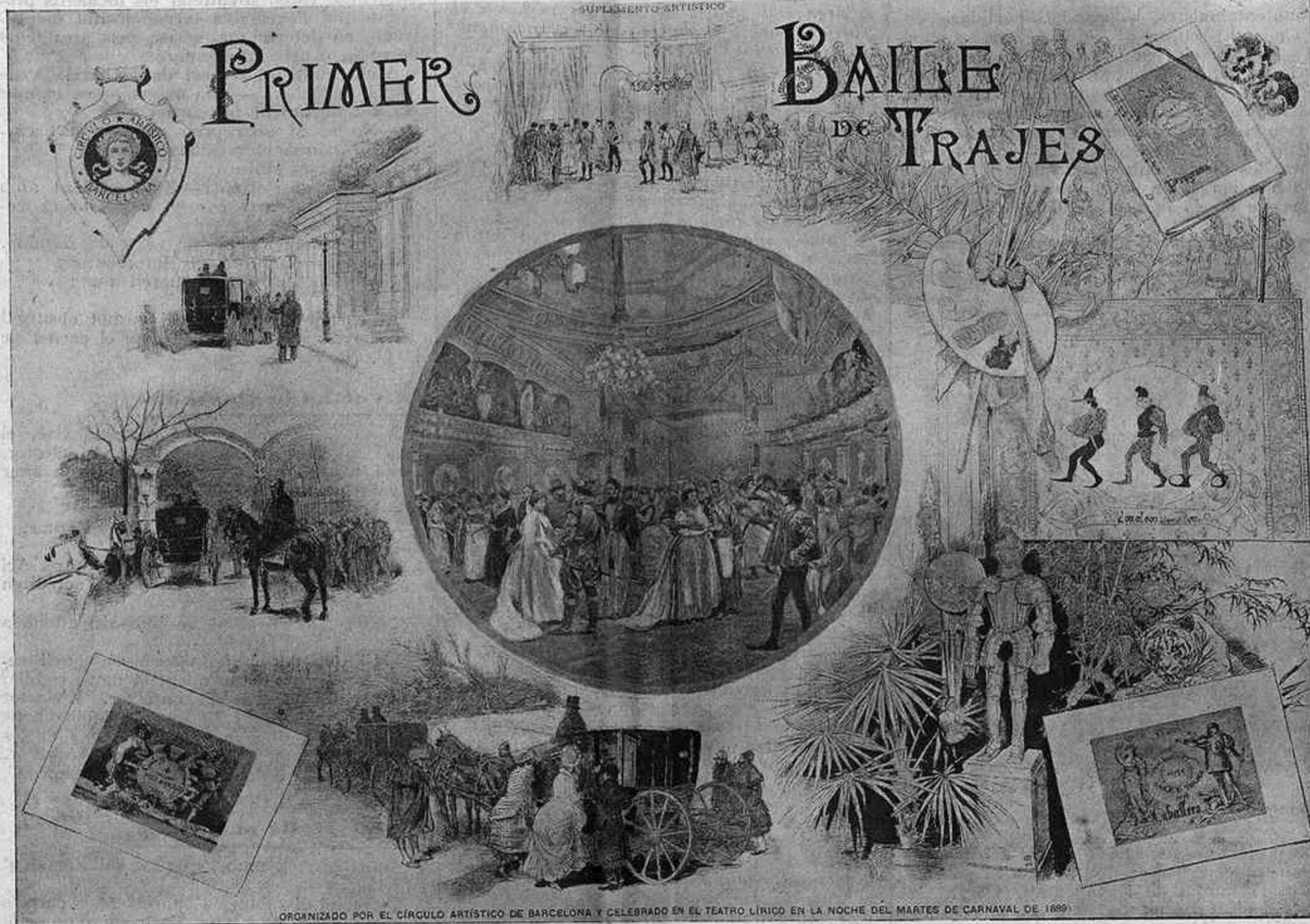
Carrabiner per força

A la sortida de l'estrena d'El último contrabandista, film interpretat per aquell tenor de la dictadura, obra que per cert diu molt poc a favor de la producció nacional, vam sentir el següent comentari:

Per fil...

Aquesta caricatura de l'Apa sortí a La Publicidad del 16 de juny de 1917. Al cap de vint anys, el «demófago» encara no havia abdicat. Han calgut unes eleccions que el desinflassin.

L'explicació que «La Ilustración Artística» donava d'aquesta doble pàgina, dibuixada per Josep Lluís Pellicer, era: «Figura en lugar preferente la reproducción del sello de la artística entidad a cuya iniciativa se debió aquel baile, y en los otros tres ángulos los billetes de señora y de caballero, así como el lindo programa de los bailes. Otros tres dibujos representan la llegada de los coches que conducían a los invitados, la salida de los mismos y el vestíbulo del elegante teatro; a la derecha de la lámina se ve, entre otros adornos y emblemas, uno de los humorísticos tapices con que se cubrieron los palcos, y por fin, en el centro, el aspecto que presentaba el suntuoso salón, cuya ornamentación demuestra el exquisito gusto y el acierto de los artistas de ella encargados, y el cual puede dar una ligera idea de la variedad de tipos y trajes tan característicos como elegantes que ostentaron los invitados.»

va organitzar el Círcol Artístic al Teatre Líric. No en vaig ésser testimoni, però en tinc referències directes i de primera mà, entre elles les de dos testimonis presencials, Santiago Rossinyol i Maurici Vilumara, de quant esbojarradament es va divertir aquella generació d'escriptors i artistes d'aleshores.

Deixant el primer lloc per al Liceu i el Principal, el més bell teatre amb què comptaven els barcelonins de les darreries del segle passat era el Teatre Líric, també conegut amb el nom de Sala Beethoven. L'havia edificat el banquer Evarist Arnús, de la filantropia del qual encara se'n serveixen records, particularment els badalonins.

El Líric va morir deixant un honorós històric. Hi havia tingut lloc l'estrena d'Alceste de Gluck, que encara no s'ha fet conèixer mai des de l'escenari del Liceu; s'hi estrenà la Carmen de Bizet; hi triomfà el més alt prestigi de la interpretació dramàtica, Eleonora Duse; Ibsen i Maeterlinck foren coneguts en aquell teatre; hi tingueren lloc les memorables sessions de l'Íntim, entre elles l'estrena de L'allegria que passa, de Rossinyol i Morera; aquelles parets escoltaren versos de Goethe a través de Maragall; Galdós va sacsejar-hi les consciències amb Los condenados; Sarah Bernhardt i Ermete Novelli hi commogueren i embadaliren; Isaac Albéniz i Enric Granados hi

dirigint Don Joan i Mort i transfiguració: es deia Richard Strauss.

Una nit, en el camerino d'En Sampere a l'Espanyol, Santiago Rossinyol i Maurici Vilumara evocaven coses del Carnaval.

Un dilluns de Carnaval, fa més de trenta anys, tots tres ens havíem vestit d'autèntic mamaratxo. Vilumara anava de moro i Rossinyol de senyora romàntica, amb mirinyac i capota, escotat, amb tota la barba i el puro a la boca.

Bé; abandonant la digressió, vaig a explicar la resta de l'evocació, el ball del Círcol Artístic al Teatre Líric, l'any 1889.

—Tu, Santiago —deia En Vilumara — et vas presentar de Cavaller romàntic del 1836. Una mena de Larra. Fins vas sacrificar la barba i bona part del bigoti a la propietat del tipus.

—I consti —afegí Rossinyol — que vaig venir expressament de París per conèixer al ball del Líric. Tu, Vilumara, anaves de Persa. Però qui estava magnífic era Napoleón, vull dir l'amic Fernández, el célebre fotògraf, que es va presentar fent reviu de el pintor Rubens.

Vic; l'editor Seix, d'Elegant del segle xii; el pintor Carles Pellicer, d'Otello; el dibuixant Lluís Labarta, de Cabdill àrab; un altre gran dibuixant, Eusebi Planas, de Faust; el pintor Galofre Oller, de Don José de l'òpera; els pintors Tamburini, de Senyor espanyol del segle xv; dos pintors més, Lorenzale i Tolosa, d'Itàlia medieval; Soler i Rovirosa, de Brigadier de 1812, que també va sacrificar el bigoti i la barba a la propietat de la disfressa.

—Un dels que es va divertir més, em digué En Rossinyol — fou el teu pare, que anava de General del Directori napoleònic. No va parar de bromejar amb En Reius Gener.

El Peius! I la que li va passar!

—Aquest sí que estava magnífic —afegí En Rossinyol—. Se li va acudir disfressar-se de Marqués de Pescara a la batalla de Pavia. L'Estruch va deixar-li, de la seva col·lecció, una mitja armadura d'aquelles que es tanquen de cop i cal obrir-les amb una palanqueta. Aquella nit, la palanqueta es va quedar dintre un calaix del Museu Armeria Estruch, i Peius va anar al ball amb la cuirassa ajustada. A primeres hores de la matinada, se li va desfer l'escarcela i d'aquesta va caure sobre la catifa de la sala una magnífica botifarra que En Peius havia comprat a la cansaladeria Roure, de la Rambla de les Flors. A la mitja part, el pintor Meifrén, l'Armet i el teu pare van començar a donar abraçades al Peius, amb tanta força que sense voler li van tancar de cop la cuirassa i van resultar inútils tots els esforços per obrir-la. I el pobre Peius va quedar tancat dintre l'armadura fins a les quatre de la tarda de l'endemà, hora en què s'obria l'Armeria Estruch, a tocar de la plaça de Catalunya.

Segons contaren també Rossinyol i Vilumara, l'aspecte de la sala del Líric era realment enlluernador, aquella nit de l'any 1889. El Círcol Artístic havia encarregat a Soler i Rovirosa la direcció de l'ornament de la sala. I col·laborant amb el gran escenògraf, havien fet desaparèixer les galeries del teatre, mitjançant la imitació de tapissos, artistes com Alexandre de Riquer, Pascó, Llimona, Masriera, Vilumara, Xumetra, Pellicer Montseny, Labarta, Rogent, Rossinyol...

D'uns quants anys ençà, el Carnaval més aviat ha anat en decadència. És que ara no hi ha un temps fixat a l'any per a divertir-se i la diversió, d'altra banda, s'ha democratitzat més.

RAFAEL MORAGAS

Societat Espanyola de Carburants Metàl·lics

Correu: Apartat 190 BARCELONA Telèfon 73013 Teleg: "Carburant" Mallorca, 232

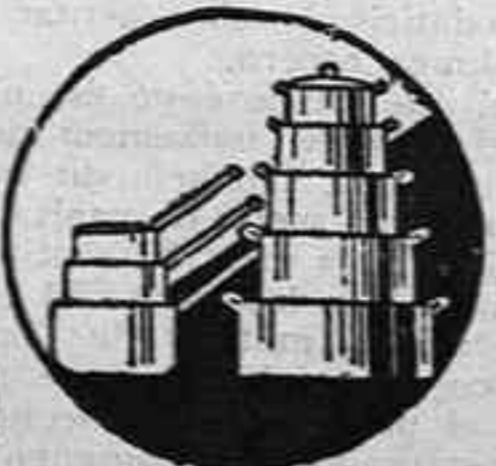
CARBUR DE CALCI; Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya); : OXIGEN 99 % DE PURESA. Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova; : ACETILEN DISSOLT. Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova; : FERRO MANGANES i FERRO SILICI; : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits; : CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica; : GENERADORS, BÚFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS-30

CAMISER ESPECIALISTA LAIT EN LA MIDA

JAUME I, 11

Telèfon 41655

JOSEP MARIA DE SAGARRA

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

RAFAEL MORAGAS

UNA ENQUESTA (*)

Els intel·lectuals i Europa

Deixeu-me recordar-vos per començar que, a partir del Renaixement, ha existit en allò que llavors constituïa l'Europa una manera comuna de pensar i d'obrar, que s'ha pogut designar amb el nom d'esperit europeu.

Paul Langevin

dill, l'absència de tota llibertat de pensament o d'expressió, el desenvolupament dels mètodes paramilitars per a crear automatismes, per a transformar una nació en un ramat d'individus pensant i obrant de la mateixa manera, em semblen com un desenvolupament de conformisme, contrari a l'esperit de la cultura, i extremadament perillós per a l'esdevenir de la humanitat, que em nego a concebre sota la forma d'un niu de termites o d'un ramat.

En la formació d'aquest esperit que qualificaré d'internacional més aviat que d'europeu, els intel·lectuals tenen certament un paper important a exercir. La solidaritat entre les nacions descansa primer que res sobre llurs relacions econòmiques, i pel fet mateix que la ruptura de la unitat europea depèn en gran part de raons d'aquest ordre, crec que el retorn a aquesta unitat—considerada com una etapa en l'edificació del món—no podrà fer-se sinó sobre bases econòmiques, però amb la intervenció activa de la superestructura que representen totes les activitats de l'esperit.

Resoldre les qüestions econòmiques per la justícia i no per la violència és avui el problema fonamental que es planteja a Europa i a tot el món. En aquesta tasca nova, els intel·lectuals han de fer, com en el passat, el paper de ferment—la història no ens ensenya que és el treball intel·lectual, provocat de primer per les necessitats materials, el que permet de fecundar l'esforç humà i de transformar les condicions del món?—Els intel·lectuals exerciran llur paper, i l'exerciran d'una manera tant més eficaç com més consciència tindran d'aquesta solidaritat que hi ha en l'ordre de totes les coses. Poden aportar una contribució important per posar a la disposició de tots els homes les riqueses de les quals són provisionalment els detentors.

(Copyright Opera Mundi) (*) Vegi's MIRADOR, n.º 356 a 362.

Paul Langevin

Telèf. de MIRADOR: 22592

Canòdrom Guinardó CURSES DE LLEBRERS tots els dissabtes a la tarda diumenges i festius matí i tarda Grans curses de llebrers

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA ANTONI MARTI Màxima rapidesa □ Màxima qualitat AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA

Mirant a fora

El nou Palau de la S. de les N.

Després de set anys de treballar-hi, el Palau de la S. de les N. ja està acabat. El 7 de setembre de 1929, essent secretari general sir Eric Drummond, fou posada la primera pedra, però la construcció no començà fins l'1 de març de 1931. El 6 de novembre de 1933 estava cobert, essent secretari Avenol. Aleshores es presentà un dubte: segons el costum dels països, s'havia d'emborborar la tradicional bandera... però, quina? Un eminent funcionari, consultat, no s'hi pensà gaire: —Perquè tothom estigui content, s'ha de posar-hi les banderes de tots els països membres de la Societat.

El Palau conté set-centes peces, d'elles cinc-centes per a oficines, i una sala de sessions de 68 metres de llarg per 66 d'ample. Segons els primers pressupostos, havia de costar 13 milions de francs suïssos, però entre despeses imprevistes i suplementàries ha costat el doble. Es obra d'un comitè d'arquitectes, presidit per Ménéot (que morí ja més d'un any en un accident d'auto, camí de Ginebra) i format per Lefèvre, Vago, Fliegenheimer i Broggi; dos francesos, un hongarès, un suís i un italià.

El pacte franco-soviètic

Henri de Kerillis, en un llibre publicat en 1934, París-Moscú en avió, deia: «Si una guerra esgotés les forces naixents de la nova Rússia, el comunisme faria probablement un nou salt cap a l'extremisme. Les capes aburguesades de fresc del bolxevisme actual serien desarraelades i tornaria a començar el terrible drama sobre una nova base.» Malgrat això, Kerillis, avui, des de L'Echo de París, combat el pacte franco-soviètic, sense tenir en compte ni allò que escrivia ni això que ha dit Henri Torrès: —Precisament perquè falten dos mesos només per a les eleccions, hauríem de tractar ràpidament amb els Soviets. Així frustraríem els comunistes de llur millor plataforma electoral.

Profecia

En la primavera de 1914, Léon Daudet i Jacques Bainville, l'historiador que acaba de morir, donaven una sèrie de conferències per Turenna. El gastrònom Daudet duia la direcció dels àpats. Un dia, després d'un bon dinar, en un hostal de prop de Tours, Bainville deia al seu amic: —En aquesta hora, quatre o cinc milions de pomeranis tenen a sobre la taula una salsetxa amb patates bullides i un got de cervesa. Daudet, això no pot durar gaire, malficiem-nos. Tres mesos després, els pomeranis envaiïen França i buidaven les caves de Reims, plenes de xampany.

El dia que Hitler, suspent la seva cura termal, proclamà el dret d'Alemanya a rearmarse, Bainville sopava a casa d'un acadèmic que semblava impressionat per les notícies que arribaven de Berlín. Hi hauria una guerra, en un terme més o menys breu? Preguntà sobre això la seva opinió a l'historiador. —Voltaire—respongué Bainville—deia dels anglesos: «Qui sap què pot brotar d'aquests caps malencònics?» Jo diria dels alemanys: Qui sap què pot brotar d'aquests caps metafísics?

Rècord electoral

Fou a Anglaterra, ja fa cent trenta anys, que es va batre el rècord del mínim de vots obtinguts per un candidat triomfant. En efecte, en 1806, un candidat d'Irlanda, John Wilson Croker, totalitzà, en la circumscriptió de Downpatrick, la xifra realment impressionant de... tres vots. Què havia passat? Senzillament, els seus dos contrincants, que tenien moltíssims més sufragis que ell, foren acusats de corrupció i llur elecció quedà anul·lada. En aquell temps, en un cas així no es feia una segona volta d'escrutini.

La música i els costums

Si fos veritat que la música endolceix els costums, seríem com anyells, entre gramòfons i aparells de ràdio que no callen del matí a la nit. De vegades, però, sembla que la música no endolceix els costums. Almenys hi ha un precedent històric il·lustre. En 1866, el diplomàtic alemany Kendall sopava a casa del seu amic el canceller Bismarck. Aquest feia cara d'amoïnada i Kendall, per a distreure'l, s'assegué al piano. Al cap de poca estona, el canceller li tustà l'espalla: —Gràcies—li digué—. M'heu calmat els nervis. Ja em sento molt millor. I tingué aquesta conclusió inesperada: —Ara ja estic decidit: vaig a declarar la guerra a Àustria...

Una llició

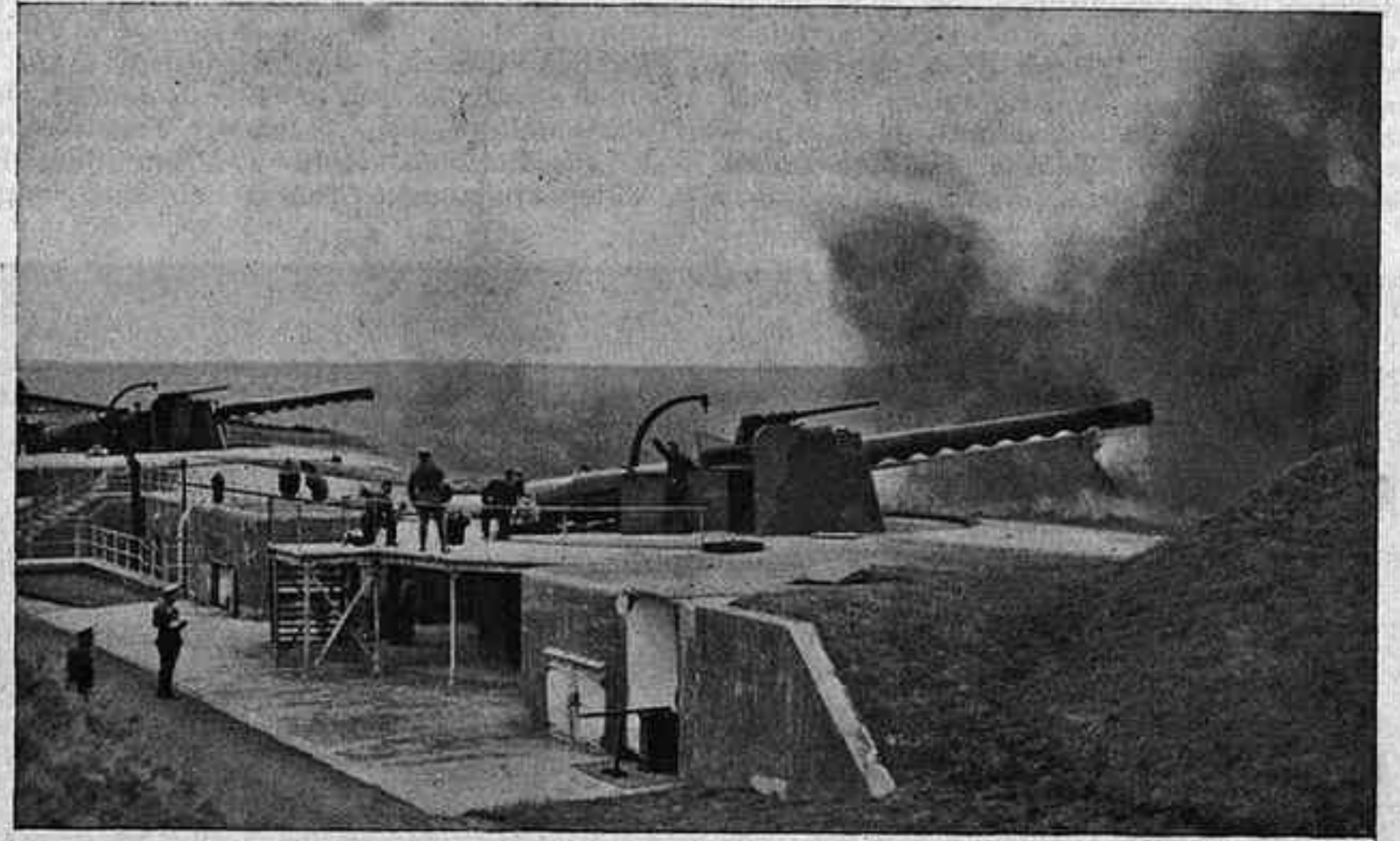
G. B. Shaw troba un dia, tafanejant en una llibreria de vell, un exemplar d'una obra seva amb dedicatòria autògrafa: «A Mr. Tal, amb els meus compliments. G. B. S.» Shaw comprà immediatament el llibre, escriví sota la primera dedicatòria: «A Mr. Tal, amb els meus compliments renovats. G. B. S.» i trameté novament el llibre a l'interessat.

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

El rearmament d'Anglaterra

Es sabut que el govern anglès ha elaborat un vast programa de reforç dels armaments navals, aeris i militars que aviat serà presentat a l'aprovació de la Cambra. Tot esperant, a la Cambra dels Comuns s'ha discutit una proposició de l'almirall Murray Sueter per a la creació d'un sol organisme de defensa nacional, que, segons el proposant—amb la conformitat de tots els sectors de la Cambra, com ho demostren els discursos d'Atlee, cap dels laboristes, i Austen Chamberlain—, hauria d'unificar tots els serveis militars, a fi d'evitar els gravíssims errors que es cometieren durant

amb el famós pacte naval bilateral del 18 de juny de 1935. Però els anglesos han acabat veient, com ja s'havia vist de temps ha a França, que Alemanya es preparava per a una guerra de revenja de la de 1914-18 i de conquesta del predomini europeu, d'aquell predomini que Anglaterra creu que pot tenir. Es diu que entre anglesos i alemanys hi ha més comprensió i simpatia que no pas entre anglesos i francesos. Potser és veritat, però no són els sentiments els que pesen en política, sinó els interessos, i quan aquests estan en oposició, no hi ha força moral que

Exercicis d'una bateria de les costes britàniques

la guerra i que, segons Chamberlain, Baldwin repetirà. Lord Eustace Percy, ministre sense cartera, ha reconegut justificats els temors de l'almirall, però, amb la seguretat que les mesures oportunes seran dutes a la Cambra, ha aconseguit fer-li retirar la proposició. Habitualment, la Cambra dels Comuns segueix les discussions amb gran serenitat. En aquesta avinentesa, en canvi, l'assemblea no dissimulava una sensació, si no de nerviosisme, de preocupació. Si Austen Chamberlain ha estat sever envers el seu correl·ligari Baldwin, les paraules pronunciades per Atlee no poden haver deixat de produir profunda impressió en el país. En les recents eleccions, els punts principals del programa polític del líder laborista eren el desarmament i les garanties de pau gràcies a l'acció de Ginebra. Pocs dies després, el mateix líder s'uneix a un dels majors exponents del conservadorisme per demanar que les forces armades del país siguin fortament augmentades i posades sota una direcció única.

pugui deturar els seus inevitables efectes. Finalment, doncs, els anglesos han comprès que els temors francesos eren justificats, i els comencen a compartir. Admesa una agressió d'Alemanya contra França, Anglaterra només té dos camins a seguir: o la neutralitat o la intervenció en favor de França. El pacte de Locarno està en ple vigor, i com que una agressió el violaria, Anglaterra es trobaria ja embolicada en el conflicte. I encara que els alemanys no toguessin per res el Rin, sinó que agredissin la Petita Entesa, induint així França a acudir a través del Rin en socors dels seus aliats, els anglesos no podrien romandre neutrals sense greu perill, car un engrandiment germànic comportaria riscos i danys per a la Gran Bretanya. Esvaïdes les il·lusions sobre el pacifisme alemany, als anglesos no els quedava altra solució que reforçar llurs armaments, sobretot després que els del Reich han assumit una enorme puixança.

Què ha passat, doncs? Pel que fa a una situació normal, la Gran Bretanya es troba en excel·lents condicions d'armament, i potser no solament de caràcter defensiu. Ja que es demanen nous sacrificis al país, és evident que no sols a Downing Street i al Foreign Office, sinó àdhuc sota la torre del rellotge de Westminster, es té la sensació que uns greus esdeveniments poden pertorbar aviat la pau europea i la mundial i tot. Quins són, d'on provenen aquests temors? Heus ací un punt que convé aclarir. En política internacional, no sempre és possible de tenir en compte els règims interiors dels països. El nostre antifeixisme, per exemple, no ofereix dubtes. Però no ens sembla seriós sostenir que Europa i el món puguin ésser amenaçats per la Itàlia de Mussolini a conseqüència del conflicte italoetiop. Cal excloure, per tant, que el reforç dels armaments britànics sigui encaminat a paralitzar una eventual agressió italiana, tant més que per l'actitud dels Estats Units, no és gaire probable l'embargament del petroli. La greu situació a l'Extrem Orient mereix certament una atenta vigilància per part del govern de Londres; però no justifica tampoc les mesures militars angleses ni la pressa amb què es volen dur a terme. Els optimistes a tota costa diuen que els anglesos volen estar poderosament armats a fi d'ésser el braç dret de la S. de les N. No cal remarcar com aquesta tesi—que està en contradicció amb la lletra i l'esperit del Covenant—és pueril. En efecte, perquè la S. de les N. pugui tenir un valor efectiu, ha de comptar amb un món desarmat, o almenys d'armaments reduïts com més millor, i no afavorir per això el desenvolupament dels exèrcits. I després, en cas de necessitat, no pot ni ha de comptar amb les forces militars d'un sol país, sinó amb les col·lectives de tots els Estats membres seus, en una proporció adequada. Si no, seria un organisme al servei d'un sol Estat i no una associació de nacions amb iguals drets i deures. No creiem, d'altra banda, que en les intel·ligents esferes oficials britàniques s'hagi mai concebut una idea semblant.

La ratificació—així s'anomena, però impropriament, car la veritable ratificació de valor jurídic ja ha tingut lloc—del pacte franco-soviètic per part de la Cambra francesa ha suscitat noves protestes i amenaces per part d'Alemanya. També aquest fet deu haver influït en l'ànim dels anglesos, cridant-los al sentit de la realitat i fent-los caure les darreres il·lusions. Barthou havia elaborat un gran pla de mutu ajut—anomenat el Locarno de l'Est—, en el qual havien de participar set Estats, entre ells Alemanya, i que havia d'assegurar la pau d'Europa. Però Alemanya es negà a participar-hi adduint pretextos que no podien sinó augmentar la malifança envers la seva política. França i la U. R. S. S. han estipulat per compte propi un pacte basat en les mateixes modalitats que aquell al qual no volgué adherir-se Alemanya, un pacte no clòs, sinó obert a tots, i en primer lloc a la mateixa Alemanya. El caràcter d'aquest pacte és únicament defensiu. Alemanya, que no presentà a Locarno cap objecció jurídica quan Briand i Zaleski estipularen un idèntic pacte franco-polonès, protesta ara de la il·legalitat del franco-soviètic, malgrat que Anglaterra i Itàlia l'hagin reconegut de perfecte acord amb el de Locarno. Tot aquest soroll armat a Berlín és un pretext per cometre una nova violació del tractat de pau anul·lant motu proprio la clàusula referent a la desmilitarització de la riba esquerra del Rin, cosa que, com és fàcil de comprendre, no pot ésser consentida per França. Què farà ara Alemanya? A Londres es creu que pel juny aquesta haurà completat els seus armaments terrestres, aeris i navals. No s'ignora tampoc que amb el nazisme al poder es pot esperar qualsevol sorpresa. Per tant, és lògic que Anglaterra, no volent-se trobar desprevinda, prengui les mesures que calguin per a encarar-se amb qualsevol eventualitat. Una Gran Bretanya fortament armada al costat de França, que avui vol dir també al costat de la U. R. S. S., no pot deixar de fer reflexionar els homes de Berlín. És clar que tot això es comprèn i s'explica des del punt de vista de la seguretat basada en la força; el que no es comprèn ni s'explica és que es pugui seguir una tal política i confiar alhora en l'obra de la S. de les N.

TIGGIS CASA REÑE COPIES a màquina CIRCULARS amb multicopista a preus reduïdíssims TRADUCCIONS de l'anglès i francès MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

RICÍ "GOLOSO" PURGANT DELICIOSO

EL CINEMA

PROBLEMES DEL MOMENT

El progrés del cinema parlat

Shakespeare és un dels objectius principals del cinema en aquests moments. En parlar així, no ens referim tant a la quantitat de films que es rodien sobre comèdies i drames del poeta anglès, com a la importància de l'objectiu que aquestes activitats pretenen abastar. A hores d'ara, simultàniament a Amèrica, a Anglaterra i a Alemanya, s'estan rodant adaptacions shakespearianes. *Romeu i Julieta*, *La dotsena nit*, *Hamlet* i *Les alegres comares de Windsor*.

En el cinema caben multitud de fórmules compatibles les unes amb les altres, i sembla que són molts els qui, si un film no s'ajusta a un tipus que ells prefereixen, ja es creuen amb el dret de condemnar el film, com si ells sapiguessin el que és el cinema. És ben discutible que sapiguem això. Més encara, el que serà el cinema demà! Depèn això dels George Cukor, Frank Capra, Frank Borzage, Rouben Mamoulian, King Vidor, John M. Stahl i dels que vinguin,

Rosalinda (Elisabeth Bergner) i Touchstone (Mackenzie Ward) en l'adaptació cinematogràfica de l'obra de Shakespeare *«As you like it»*

són els títols que tots hem pogut llegir en les llistes de producció. El cinema, doncs, s'atreuix obertament a aquesta empresa, tan arriscada com poc agrada pels bons amics de les lletres.

El que hi ha és una cosa. Que la tasca es porta a cap amb serietat creixent. La qual cosa vol dir que Shakespeare, el Shakespeare autèntic, està destinat a jugar un rol cada volta més considerable en aquesta producció, i aleshores pot succeir que Shakespeare es faci sentir amb tanta força damunt els escrúpols del productor, que el poeta acabi, no direm per pertorbar el cinema, però sí per donar-li una direcció que, per ara, els qui es creuen els pontífexs en la matèria, són lluny de preveure.

I és que aquí regna un prejudici que costa de desarrelar. El mantenen els representants de la llei del mínim esforç en l'art de pensar. Són aquells que van pronosticant el fracàs del cinema parlat, amb l'èxit que ja podeu veure. Ara, han canviat de tàctica solament a mitges. És la tàctica de limitar les prerrogatives de la paraula en el cinema, sense comprendre que ja és hora de deixar-se de dogmatismes i d'atendre's més als fets.

La paraula ha entrat al cinema i no veiem amb quina fórmula s'han de limitar les seves prerrogatives. És irriant que en un film parlin massa, però no ho és que parlin molt. Tota la diferència està entre massa i molt. Poden parlar molt, i nosaltres acomodar-nos molt bé d'aquest fet, si el que diuen té gràcia i emoció. Si el diàleg, lluny d'ésser un obstacle al ritme global, s'hi ajusta bé.

Si no sabem l'idioma del film, la culpa és nostra i ningú no pot fer d'això un argument contra el film.

dignes de continuar la llista tan gloriosa. George Cukor, que amb *Les dues germanetes* i *David Copperfield* ha triomfat amb una fórmula de cinema que està ben lluny de la concepció més corrent, representada per pel·lícules com *Passaport a la fama* o *Succéi una nit*, ha rotat el *Romeu i Julieta* amb una tècnica que ha estat titllada de teatral.

No hem vist el film, però la crítica és eloqüent i sembla doncs afectar allò que deiem en començar. Cukor, enfront del text de Shakespeare, s'ha deixat dur... per Shakespeare. L'esclat dels versos ha paralitzat certes possibilitats de la camera. Teatre filmat?

Quin altre títol! Repetim que no hem vist el film. El millor, doncs, és no pendre cartes en l'assumpte tal com concretament pot plantejar-lo l'obra de George Cukor, però és lícit de considerar com a la lleugera el títol és emprat per condemnar pel·lícules on el diàleg, el bon diàleg, juga un rol preponderant.

No parlem ja del fet que les escenes són fotografiades amb totes les possibilitats dels efectes fotogràfics, valors fotogràfics, ingredients decoratius amb els quals el director pot fer una labor d'interpretació o de creació específica.

Més important és i decisiu per marcar tota la diferència entre teatre i cinema el primer pla i la continuïtat o muntatge, que són la medulla del cinema i allò que el posa autònom i irreductible. La meditació de les possibilitats expressives del primer i estilístiques del segon posaria en evidència com el cinema pot arriscar-se molt pels camins del diàleg, sense comprometre la seva essència.

Llevat d'alguns casos veritablement deplorables, on el cineasta, no comprèn res en tot això, ha filmat passivament el teatre, mai no hem trobat al cinema, ni remotament, l'emoció del teatre.

El que passa és que el cinema cerca. Troba, per exemple, els poetes i els grans dramaturgs, no amb la insensata preocupació d'incorporar-se'ls, però sí amb la intenció de cercar en ells estímuls d'inspiració. La paraula no és motiu de terror. El cinema és prou gran per parlar amb solta i per digerir el diàleg, sense renunciar al ritme i a la continuïtat.

Jutgem els films per ells mateixos. Són portadors de bellesa? No es tracta de repetir—pretensió ridícula—bel·leses el lloc de les quals és als concerts i les biblioteques, sinó de demanar a aquestes bel·leses pretext per a la creació d'altres bel·leses de l'ordre de la fotonèia i de la fonogènia.

La setmana que ve serà el moment de parlar del color que ens ve al damunt, més de pressa del que us podeu pensar.

JOSEP PALAU

—Res, que va posar la primera pedra i s'ha engegat.

(Candide, París)

PANORAMA Films estrenats

Un film sobre Buda

Cecil B. De Mille vol deixar tranquil·la, sembla, la Bíblia i la història europea o americana. Ara se les vol emprendre amb Buda, de la vida del qual pensa fer un film que serà objecte de versió en tantes llengües com es pugui.

El *scenari* és obra de H. Sri Nissanka, un ex-sacerdot budista que presidí un Congrés budista i ara diuen que és un dels millors advocats de Ceylan. En aquesta illa i a l'Índia serà rodat el film, el qual tindrà tres parts de 2,600 metres cada una. No hi haurà actors americans, sinó que tots els papers aniran a càrrec d'hindús autèntics. El cost de la producció està assegurat per donatius de budistes de totes les parts del món.

Esperem amb una certa ànsia el que podrà dir d'aquest film—segons els prospectes que en llegirà, naturalment—el distingit teoritzador del cinema, senyor Rubcabado.

«Romeu i Julieta»

El repartiment del film de George Cukor, *Romeu i Julieta*, del qual parla avui Josep Palau als nostres lectors, és el següent:

Julieta, Norma Shearer; Romeu, Leslie Howard; Mercutio, John Barrymore; Edna May Oliver, la Dama; Benvolio, Frank Lawton; Tibald, Basil Rathbone; Baltsar, William Henry; Capulet, C. Aubrey Smith.

Una història de W. C. Fields

Viatjant un dia pel País de Galles, Fields va fer coneixença amb un metge d'un poble minaire de la regió.

—No sóc pas un gran metge, cal dir la veritat—li confessà—. Però ja en sé prou pels pocs diners que em donen. Quan un minaire està malalt, l'ausculto i li dono una bona dosi d'oli de ricí. I res més... i n'hi ha que es curen.

Fields va felicitar el seu company eventual de viatge, pels bons resultats de la seva terapèutica simplificada. Però vet aquí que, al cap de pocs dies, Fields es va posar malalt i va dir a l'hostaler que crides un metge. Ja podeu endevinar quin va presentar-se!

—Què us passa?
—Res, res, estimat doctor—li contestà Fields—. Tenia ganes de beure una copa amb algú i m'he atrevit a demanar que vingéssiu.

I el bo del cas, segons explica Fields, que l'emoció de veure entrar aquell metge li curà immediatament l'atac gripal.

Tolstoi i el cinema

«Voldria pintar les meves idees», deia Goethe. Tolstoi les hauria volgut filmar. Almenys Kusminsky refereix aquestes frases del novel·lista rus, que ja tenia vintanta anys quan va pronunciar-les:

«Aquesta maneta capgirarà la nostra vida d'escriptor. Un dia tots ens haurem d'adaptar a l'objectiu i a la pantalla. A mi, aquesta revolució no em preocupa pas; m'entusiasma. La rapidesa de les escenes i el canvi de les situacions em semblen preferibles a la lentitud dels nostres llibres. El cinema ha descobert el secret i la puixança del moviment. I això és una cosa grandiosa. Quan jo escrivia *El cadàver viu*, em mossegava els llavis perquè no podia passar sense transició d'un episodi a l'altre.»

La Venus de Hollywood

Cecil B. De Mille declarà que a la pantalla no hi ha beutats perfectes, i tot seguit es constituí un jurat format, entre altres, per un director de producció, un director de ball, una modista, un maquillador i un perruquer; tots, doncs, entesos professionals en la beutat femenina.

«Les deliberacions i la votació d'aquest jurat han donat per resultat que la beutat perfecta hauria d'ésser constituïda així:

- Cabells de Norma Shearer;
- Ulls de Loretta Young;
- Nas d'Irene Dunne;
- Boca de Claudette Colbert;
- Dents de Katharine Hepburn;
- Mans de Marlene Dietrich o de Carole Lombard;
- Peus de Marlene Dietrich, Jean Harlow o Ginger Rogers;
- Esquena de Carole Lombard o Kay Francis;
- Línia de Carole Lombard.

Nosaltres, malgrat la decisió d'aquest jurat, gosem creure que el resultat d'encolar tots aquests fragments seria, a la millor, un monstre horripilant.

FEMINA. — Stan Laurel i Oliver Hardy són dos perfectes idiotes. Però Oliver ho és menys que Stan. I, orgullós d'aquesta superioritat, tracta el pobre Stan de qualsevol manera. Se li passeja pel davant amb un posat d'home superior, d'una insolència perfectament insuperable. Com que es considera molt per damunt de l'infeliç que el destí li ha donat per company, l'humilia constantment. L'aclapara continuament amb cops de puny i puntades de peu ben administrats. Al costat de Stan, Oliver es dona una gran importància. Però només al costat de Stan. Perquè quan Oliver ensopega amb

afligrant i exquisit. L'assumpte, ric en un gran enginy dramàtic, ha estat portat amb una ciència consumada de la narració. I, muntat per un mestre, llisca suau, sense sotrats ni articulacions visibles. El gran actor Rudolf Förster interpreta el doble paper amb una sobrietat i una distinció admirables.

MARYLAND. — Visquem aquesta nit no val res. Té un argument gastat, prim com un tel de ceba, i mal explicat perquè, en lloc de guarnir-lo amb variacions fantasistes i lleugeres, l'han farcit amb diàlegs inacaba-

«Només sóc un comediant»

una persona normal, aleshores aflueix considerablement. Però automàticament les agalles. Es converteix de dominador en dominat. I es queda lamentablement reduït al que és en realitat. Un perfecte idiota. No tan idiota com Stan, però idiota a la fi.

Aquesta fórmula és el canemàs de tots els films interpretats per la deliciosa parella. *Dos fusellers sense bala* no és cap excepció. Hi ha gags molt bons en aquesta pel·lícula. Originals, inspirats i específicament cinematogràfics, que constitueixen efectes de sorpresa irresistibles. N'hi ha també d'altres de més gastats o laboriosament preparats. I els clàssics cops i caigudes, que no envellixen, perquè són d'aquells standards d'eficàcia infal·lible.

Dos fusellers sense bala seria un film molt bo i molt divertit si l'alleguerissim de la càrrega de coses inútils que porta al damunt. Però, amb l'afany de fer-ne una pel·lícula de llarg metratge, han entaxonat, entre facècia i facècia dels dos còmics, les escenes d'una anècdota amorosa aliena a l'acció principal, que afeixuga la pel·lícula de mala manera.

FANTASIO. — En plena decadència la producció alemanya, lamentablement estancada la francesa, el cinema vienès, que no fa més que créixer, estarà aviat en condicions de disputar la supremacia europea al cinema anglès. Viena fa molt poques pel·lícules, però bones. Molt bones. Totes són molt ben deixades. Tenen una perfecció i una precisió gairebé miraculoses. Tan jove, el cinema vienès té un ofici d'una maduresa sorprenent. I aquesta precocitat esvera una mica. Aquesta habilitat, en efecte, aquest virtuosisme, aquest preciosisme, gosarem dir, estan a punt d'allunyar els postors en escena vienesos de la vida, i de convertirlos en adoradors de la perfecció per la perfecció.

Només sóc un comediant, que passa a l'Alemanya del xviii, i l'acció del qual està centrada entorn de la semblança extraordinària entre un duc egoista, més atent als seus plaers que als seus deures, i un còmic ambulat, bo i generós, és un film molt ben fet que ens ofereix totes les qualitats del cinema vienès. El sentit de l'atmosfera, la netedat, la precisió, la intel·ligència del detall. La distinció i l'estil. L'absència de banalitats i vulgaritats, d'exageracions i de faltes de gust. La pel·lícula és l'obra d'un virtuós que s'expressa amb un llenguatge

bles. Però el film és digne d'ésser vist. Aneu-lo a veure. No us en penedireu. Us divertireu de debò. Us ho garantim. Però us fareu uns bons panxons de riure contemplat el treball de Tullio Carminati. El sentimentalisme llepissós i la cursileria afectada d'aquest bon senyor ens transporten a la bona època del cinema italià. El seu grotesc és finíssim. Té matisos i subtilsèses irresistibles. Fa unes cosetes adorables amb uns ulls i una veu que cauen en desmai superbs. Els seus posats de castigador pedant i cínic tenen un ridícul encartonat indescriptible. Que no s'expliqui. Cal veure'l. Aneu — us ho diem sincerament — a veure aquest bon senyor, la comicitat involuntària del qual és de primer ordre.

SEBASTIÀ GASCH

EL FAR ESPATLLAT

—Dóna't pressa a adobar-ho, que ja em canso de voltar.

(The Passing Show, Londres)

URQUINAONA

demà Divendres nit

Estrena

PUBLIC-CINEMA
 Passeig de Gràcia, 57. - Telèfon 79681
 Sessió contínua de 3 tardes a 1 matí nada
 SEIENT, UNA PESSETA
 CURIOSITATS MUNDIALS
 Interessants reportatges U. F. A. exclusiu
 S'ABEU QUE HI HA A LA MOLSA?
 Documental microscòpic
 LA MUNTANYA DE SAL (Cardona)
 Un documental de Xavier Güell
 NOTICIARIS D'ACTUALIAT
 MUNDIAL segons visió PARAMOUNT
 i ECLAIR JOURNAL exclusiu.
 MICKEY BOMBER
 Un Mickey Mouse a tot color
 Un joc i diversió dibuix de Walt Disney

DILLUNS ESTRENA

COLISEUM
 Miriam HOPKINS
 en FUGA APASIONADA
 COMEDIA Paramount
 OPTIMISTA JUVENIL ORIGINAL
 FEBRER

EL TEATRE

UNA MICA DE TEORIA

Obres i intèrprets

En ocasió del pas per la nostra ciutat d'autors i actrius de gran fama i mèrit per les seves interpretacions brillantíssimes de papers insignificants, han estat més d'un i més de dos els amics i lectors que ens han preguntat per què no ens ocupàvem per a res d'aquells nostres visitants, l'admirable treball dels quals, segons opinió dels que ens interpellaven, era digne de gran atenció.

Però els hem hagut de contestar que si no en parlàvem era, senzillament, perquè, a desgrat de tota la importància que hom volgués donar al talent i a les condicions d'aquells actors i d'aquelles actrius, era una importància de la qual ens costava molt de fer-nos càrrec i que la trobàvem tan relativa que ens resultava completament negligible, puix que no podem creure que aquell talent i aquelles condicions fossin res de bo de bo quan els era possible brillar i donar rendiment en posar-se al servei d'obres, no ja mediocres només, sinó francament imbecils i declaradament dolentes.

Perquè el més bo del cas era que aquests amics que ens parlaven, encisats i seduïts pel treball d'un o altre d'aquests estels que han passat per Barcelona, era sempre dient-nos que l'obra, o les obres, en les quals els havien vist treballar eren inadmissibles sota cap concepte, mancades de sentit, nècies, banals i insignificants. Ah, però—afegien—, ell, o ella, en treu un partit magnífic, en fa una veritable creació; anima el personatge, li dona tota la vida que l'autor no li ha donat, i ho fa tan bé que per la seva interpretació l'obra queda redimida de tots els seus defectes.

I tot això, en veritat, era més per refermar-nos en la nostra actitud que no pas per resoldre'ns a rectificació-la. Com més èlogis ens feien d'aquells intèrprets que lluien en tanta de manera en executar papers anodins, falsos i sense cap ni peus, menys ganes ens agafaven d'anar-los a veure i de parlar-ne als nostres lectors.

Perquè, en veritat, si haguéssim escoltat aquells que ens aconsellaven, comptant que fossin veritat totes les excel·lències que ens decantaven, ens exposàvem a tenir un disgust tan gros com, per exemple, el que tindria l'amic Palau—posem com a filharmònic reconegut—el dia que contemplés Pau Casals tocant amb el cello la romança de *La cançió del oviado* o alguna cosa per l'estil.

Tant com millor arribés a ésser l'artista, per a nosaltres seria pitjor el cas de veure posades en marxa les seves qualitats per obra d'una inspiració vàcua, vana i anodina, en la qual es trobés bé i en la qual li fos possible entonar-les al mateix diapassó intel·lectual, sentimental i moral d'aquella inspiració.

Això, però, considerat a part que, per a nosaltres, el principal és sempre el motiu i no el mitjà pel qual el motiu arriba fins a nosaltres; el que val és el text i no la

edició; el que val és la pintura i no la qualitat dels colors amb que és feta ni la de la tela damunt la qual ha estat realitzada; la simfonia i no l'orquestra; la cançó i no el cantant; la comèdia i no l'actor. Això, tot amb tot, no vol pas dir que aquests mitjans pels quals el motiu se'n dona a conèixer siguin cosa menyspreable, ni molt menys; sinó, ans al contrari, com millors siguin, més ben servir en sortirà el motiu i, fins en determinats casos, poden pendre

Paulina Singerman

pel seu compte una condició que els en fa completament autònoms. Però sempre, pel que nosaltres pensem, no hi pot haver cap mena de dubte que és mil vegades més estimable una edició correcta, en paper continu, composta en linotipia i sense cap pretensió, de Balzac, que una altra en paper japó, amb grans marges i amb tots els recursos de la tipografia, la litografia, l'aiguafort i el box, de qualsevol Ricardo León. Podríem allargar els exemples fins a l'infinit, però els resumim en el que motiva aquest article: val mil vegades més una representació normal, ben portada i llistant, de Bernard Shaw, que una interpretació genial i encisadora de qualsevol producció d'un tinguista de La Boca en pla d'imitar Pirandello.

Hem de fer la salvetat que tot el que acabem de dir és volent admetre el gran talent i les eminentíssimes qualitats d'aquells actors i d'aquelles actrius. Però, amb referència a aquestes virtuts, tenim els nostres dubtes, els quals neixen de l'experiència que hem fet repetides vegades, i que els nostres lectors hauran fet també pel seu compte, que no hi ha ningú que entengui millor qualsevol escrit mal engiponat, mal redactat i mal ortogratat que aquells que no saben d'escriure. Una psicologia falsa, uns sentiments sense realitat, unes reaccions sense cap solta i uns pensaments sense cap volta, frases dretes d'agudes, mancades de gràcia i desproveïdes de substància, una personalitat, en fi, inexistent, han d'ésser interpretats bé, amb tota comprensió, amb tota simpatia i amb tota compenetració per l'actor o l'actriu que en pendre'ls entre mans hi trobi totes aquelles condicions que s'adaptin al seu geni. I aquest actor o aquesta actriu, jo us asseguro que sap prou bé el que es fa; el dia que s'atrevis amb alguna cosa de més gruix, alguna cosa de més qualitat, fracassaria totalment. El que fa el seu èxit no és res més que l'exacta correspondència que hi ha entre aquella banalitat que interpreten i la del seu propi esperit.

Per això és que no ens interessen i per això és que mai no hem volgut interessar-hi els nostres lectors.

JOAN CORTES

ANTIGUITATS EGÍPCIES PER A TURISTES

—Us la donarà barata. És una estàtua d'una divinitat femenina de l'antig Egipte...

—Quina divinitat?
—Espereu, que ho miro... S'anomena "Made in Germany".

(Humoristiche Listy, Praga)

EL TEATRE DE LA CLAREDAT

Mei-Lan-Fang, el reformador xinès

S'havia dit que al Liceu vindria Mei-Lan-Fang i el seu Teatre de la Claredat. La temporada ja està llesta i els xinesos no han vingut. Però, per si vinguessin a la primavera, presentem-los als nostres lectors.

Els barcelonins ja han vist teatre japonès al Palau de Projeccions de Montjuïc, en el temps de l'Exposició. Eliminat de les representacions japoneses del Palau de Projeccions tot allò que és degut a la tècnica teatral moderna: il·luminació, penombra o llum viva, decorat pintat segons les regles d'una escenografia moderna, etc., ens trobem davant unes representacions escèniques que correspondrien a la nostra Edat mitjana, en l'ordre del clima físic, polític, moral i cerebral que respiren. Allí, al viu interès de moltes situacions escèniques, estrany al llenguatge dels actors, el públic segueix, no obstant, aquestes representacions de teatre amb visible plaer. L'argument no interessa: no conté, pel nostre públic, cap passió puixant capaç d'emocionar-lo profundament. El plaer estètic que proporciona aquest teatre prové de la cosa vista, quasi exclusivament. És un espectacle ple de color, de ritme, de moviments—sobretot en aquells magnífics combats, aquestes danses bàrbares i violentes, acrobàtiques i elegants, en les quals els sabres i les llances, els braços, les cames i el cos són excitats, brandats, contorsionats en un ritme foll i lent, ràpid i pausat, que la música subratlla d'una manera simplíssima, salvatge, sorollosa, massa sorollosa per l'oida dels occidentals. Les danses rítmiques, els combats a sabres i espases, constitueixen la nota que ha fet més famosos i populars, a Europa i Amèrica, els teatres japonesos i xinesos. Naturalment, si l'espectador es trobés davant un teatre xinès o japonès pur s'avorriria, a excepció dels moments de dansa o combat, o d'alguns passos divertits.

Això és tan evident, que Mei-Lan-Fang, després de la seva primera sortida de Xina, s'afanyà a dir que volia reformar el teatre xinès. No és pas que Mei-Lan-Fang fracassés, llavors de la seva primera sortida a Amèrica. Tot al contrari: hom el nomenà doctor honoris causa. Però Mei-Lan ha tingut oportunitat, davant els espectacles occidentals, d'adonar-se que el teatre xinès no ha evolucionat de l'Edat mitjana ençà: segueix essent, quant al tema, una glorificació de la noblesa, de la dinastia i de les virtuts mandarines, i, quant als elements escènics, un espectacle completament distint del teatre occidental.

Mei-Lan-Fang és diu reformador del teatre xinès. Ara bé; quins reformes no contenen un perill de mort per al vell teatre xinès? És susceptible de reforma el vell teatre xinès? Comencem de respondre a aquestes preguntes presentant alguns trets d'actor de Mei-Lan, trets característics d'actor de teatre xinès, i així podrem veure de seguida que una reforma a fons del teatre xinès hauria d'anar precedida d'un canvi complet en els costums de l'actor. Ah, però, allò que en resultés seria teatre xinès?

El senyor Mei-Lan, que és una bella i delicada actriu—és una *Dan*, juga papers de dona—, quan camina posa el taló a terra alçant la punta dels peus. Les dones xineses que no tenen els peus deformats no caminen pas d'aquesta manera! Però ell camina d'aquesta manera, fidel a la tradició. Mei-Lan quan parla ho fa amb una veu de falsset o de sopran, i porta els cabells plens de flors de paper argentat. Mei-Lan-Fang, que és un excel·lent actor xinès, no vol renunciar a la seva personalitat d'actriu xinesa; és en aquestes detalls, naturalment, on radica la diferència entre l'actor xinès i l'actor occidental. D'altra banda, Mei-Lan, occidentalitzat, jugant una comèdia europea, faria un paper ben trist! Ell tindrà èxit a Europa i Amèrica a condició que parli amb aquella veu de falsset i camini de taló alçant la punta del peu.

Aquest reformador del teatre xinès manté el maquillatge que converteix la cara de l'actor en fomesia de personatge fabulós, deshumanitzada... No ha adoptat el simple maquillatge dels actors d'Occident, ni llurs maneres desimboltes de moure's en l'escena. Mei-Lan, que és un home intel·ligent, no ha volgut—no ha pogut—matar el vell teatre xinès prenent-li aquestes notes característiques que, exagerades i tot, donen el to de la vella polidèxia mandarina del país.

Quin abast té, doncs, la reforma de Mei-Lan-Fang? Si el mateix reformador conserva la figura, els moviments, la veu, la màscara del vell actor del país, difícilment, per no dir impossible, podrà jugar altres obres que aquelles que s'adiuen a aquesta manera de representar: o sigui, el repertori que forma el dipòsit teatral xinès clàssic, aquelles obres més populars conservades i transmeses per tradició oral i que el xinès mitjà coneix de memòria tan bé com l'actor.

Si Mei-Lan es proposés d'adaptar el teatre xinès als corrents de la literatura escènica europea, hauria de començar per adaptar-se ell mateix, i desapareixeria Mei-Lan i el seu teatre, a Orient i a Occident. El teatre xinès és categoria històrica, bella categoria històrica, i Mei-Lan és aplaudit fora de Xina, i a Xina, perquè és una part d'aquesta categoria històrica, amb la seva veu de falsset i el seu caminar de talons.

La reforma de Mei-Lan ve a ésser una provatura d'adaptació del vell teatre xinès a l'espectador occidental. Aquesta adaptació es limita a l'eliminació d'una pila de detalls que a Xina són el suc, l'essència, del teatre i que l'espectador mitjà europeu, en no poder-los valorar, trobaria ingenus, avorrits o fastigosos. Qui hagi vist les representacions teatrals del *Grand Monde*, a l'avinguda Eduard VII, cantonada Nanquín, a Xang-hai, o del *Luna Park* pekinès, o del *Teatre Xinès*, a Hong-Kong, i les representacions extraordinàries de Mei-Lan-Fang, en el seu Teatre de la Claredat, s'adonarà de seguida del sentit de la reforma de Mei-Lan.

En els teatres xinesos l'espectador trenca grans de cacauets—com en el Teatre Espanyol del Paral·lel—, menja arròs i beu te, i si és temps d'estiu, per damunt dels caps dels espectadors hi ha una gran voleïdissa

de tovalloles calentes que dels passadissos estant els proveïdors tiren als clients; el maleit tracoma no té un moment de repòs! Tothom sap de cor la peça que es juga a l'escenari i, molt sovint, sentireu *txao-txao*, que vol dir «bravo, bravo!». El pobre bàrbar que assisteix a l'espectacle no veu res, no s'adona de res, mentre el xinès s'entusiasma, s'intriga, s'emociona o s'indigna. Una capa de pintura blanca damunt la cara del mandarí significa que aquest home, que

la música xinesa, el Teatre de la Claredat de Mei-Lan-Fang, haurien constituït un bell espectacle exòtic mai vist a casa nostra.

El reformisme de Mei-Lan no s'aplica a la base del teatre xinès, sinó a tots aquests detalls que hem assenyalat i a molts d'altres. Detalls hem dit? Un personatge entra en escena portant un magnífic plomall blanc; aquest plomall significa que va a cavall d'un magnífic corser blanc. El distintiu vermell al pit d'aquell guerrer, significa que entra

Pintura xinesa atribuïda a l'emperador Hui Tsung

no té pas la mímica de l'intrigant, abusa del seu poder, per exemple!

Què fa aquest home que posa un tapís als peus de la princesa, desentant amb la seva intervenció el bell efecte d'una escena amorosa amb el príncep? Ah, és que, endevinant que la passió amorosa la faria caure als peus del príncep, s'afanya a fer-li menys dur el contacte dels genolls amb el sòl! Però, ara, per què no se'n va de seguida aquest intrús vestit d'home del carrer? Espereu-vos, que quan la dama s'aixequi haurà de plegar curosament el tapís i posar-lo damunt la taula del fons, ja tota plena d'accessoris. L'heroïna té un atac de folia, i aquest home, sense preocupar-se de la presència del príncep, ajuda la dama a arrencar-se els cabells, a estripar-se les vestidures amb suavitat i molta cura per no perdre bellesa ni elegància. Bé, ara ja està llest; què hi fa a l'escena, home de Déu? Oh, espereu-vos: l'intrús pren de la taula dels accessoris dos miralls i ajuda l'heroïna a contemplar la seva transformació, perfecta, i somriu satisfeta i oblidada l'atac de folia. *Txao-txao*, fa el públic. És una farsa? No; és una tragèdia, al *Grand Monde*, aquell edifici de set pisos de l'avinguda Eduard VII.

Hi ha un home mort a l'escenari... ja torna a sortir aquell intrús escandalosament vestit d'home del carrer; ara, ajuda el mort a alçar-se, a posar ordre a les vestidures i l'acompanya a la porta. Com és que passen sense obrir la porta? És veu que és un privilegi dels morts, perquè tots els actors que fins aquest moment han sortit per aquesta porta han estès les mans i han fet acció d'empènyer molt fort. En canvi, el difunt—mentre la vídua gemega agenollada a l'indret on ell havia caigut—s'ha limitat a apartar la cortina lleugera i ha passat tan tranquil·lament. Portes en l'escenari xinès? Tots els actors entren per l'esquerra i surten per la dreta. L'espectador que trinxaca cacaets, beu te i s'eixuga la suor amb tovalloles calentes, té una imaginació considerable: és capaç de veure portes pertot arreu, sòlides o primes segons l'esforç que l'actor simula fer per obrir-les. Pobres bàrbars europeus que han lluitat grans batalles al voltant del naturalisme escènic i han arribat a portar pedres veritables dalt l'escenari!

Qui és aquest *coolie* que aguanta dos bastons de bambú enganxats un a cada costat d'aquest gran personatge que el precedeix? Representa que el gran personatge va dalt d'una cadira portàtil... I pensar que el director de la *Comédie des Champs Elysées*, Jouvet, va tenir l'acudit de fer sortir un automòbil en el primer acte de *Knock*, de Jules Romains! No va atinar que amb la roda del volant n'hi havia prou.

Naturalment, Mei-Lan-Fang no porta la taula dels accessoris a l'escenari, a la vista de tothom; ni té l'ajudant a l'escena, ni permet que el maquinista surti a posar el tapís quan ha de caure de genolls; no s'emmiralla, davant del públic, per comprovar si les seves vestidures han quedat escaientment desordenades després d'una escena de passió; ni permet que l'actor que cau mort abandoni l'escenari tranquil·lament, per les seves pròpies cames, a la vista de tothom... Mei-Lan té uns decorats bellament acolorits, amb portes i finestres ben visibles, i entra en escena, si l'obra ho indica, portat per quatre *coolies*, assegut amb majestà en una cadira xinesa portàtil de debò. L'orquestra, en el teatre de Mei-Lan-Fang, desapareix de l'escenari, i, amb ella, la nota més divertida d'aquest espectacle familiaríssim que és el teatre xinès.

El públic del nostre primer teatre no haurà pogut veure els músics xinesos, les dones i concubines dels músics xinesos i els fills dels músics xinesos, que ocupen més de la meitat de l'escenari; l'orquestra xinesa és més de la meitat de l'espectacle teatral xinès. Allí mengen, i les criatures ploren i les dones crien... L'orquestra del Liceu hauria marcat, també, el pas del dia a la nit, però el públic se n'hauria adonat pels canvis de llum, no pas pel ritme de la música.

Si el projecte hagués arribat a realització, la veu de falsset, l'esclat de les sedes,

en escena acompanyat per deu mil guerrers. L'art, en totes les seves formes, és convencional i el teatre xinès és el més convencional del món, d'una ingenuïtat molt simpàtica. El reformisme de Mei-Lan-Fang ha eliminat la major part d'aquests elements ingenus, simpàtics. El Teatre de la Claredat de Mei-Lan-Fang és un bell espectacle; però, personalment, preferim l'altre teatre xinès, el del *Grand Monde*, a aquesta versió per a l'Occident, per magnífica que sigui.

RAMON PEI

Mitja dotzena d'ostres. Només en menjor pel febrer, el més que són menys perillooses, perquè té dues r.

(The Passing Show, Londres)

ASTORIA

William Powell

i

Ginger Rogers

en

ESTRELLA
DE MEDIA
NOCHE

Dos eminentes artistes en una alta
comèdia de misteri i intriga

Un film Ràdio... naturalment!

MARYLAND

Aquesta setmana
ANNY ONDRA
en el seu film més alegre

Limpia, fija
y
da esplendor

UFILMS

Pròximament

Mes Musical Maryland

IRENE DUNNE,
MARTA EGGERTH,
GRACE MOORE

els millors films musicals de
Warner Bros. Ufilms-Columbia Films

LES LLETRES

Una estona amb Maurois

Eren les onze del matí. André Maurois, durant la seva estada a Barcelona, a aquesta hora, començava, amb puntualitat, el passeig a peu per la ciutat. El vam trobar vestit de gris, tot polit, amb uns llibres antics a la mà, unes edicions de moralistes francesos.

—Us disturbo?

—No. Amb molt de gust dedicaré uns comentaris sobre literatura als lectors de MIRADOR. Us prego, però, que no em feu personalitzar. No em parlu d'autors, sinó de literatura.

L'ESTIL EN LA LITERATURA FRANCESA

—S'ha dit que un dels signes característics de la producció literària d'avui és una absència d'estil. Algú ha afirmat que hom ja no sap contar una història. Creieu que, actualment, en la literatura francesa es registra aquesta absència d'estil?

—En la nostra literatura — adareix Maurois — no sé veure una crisi d'estil. D'entre els meus contemporanis, puc esmentar-vos excel·lents estilistes. Giraudoux respon a la tradició francesa; Mauriac, en la forma, recorda Chateaubriand i Barrès; Duhamel, molt curós, continua l'art d'escriure de Flaubert; Valéry sosté que l'essència de la poesia és precisament la forma... Sempre els escriptors francesos han estat estilistes. Fixeu-vos, per exemple, en l'ús i valor dels adjectius en la nostra literatura, segons les èpoques. Podria escriure's una interessant història de l'adjectiu en la llengua francesa. Resumint, avui no hem abandonat l'estil.

—Quina funció té l'estil en la creació literària?

—Senzillament, un escriptor, en produir, ha d'escriure sense preocupar-se'n. La forma, el mètier, és una condició, ineludible, que ja es presuposa en tot escriptor: constitueix una preparació que cal tenir abans de començar a escriure.

LA NOVEL·LA MODERNA

—No trobeu que la novel·la contemporània ha perdut el caràcter imaginatiu? El document ha substituït la ficció. Les novel·les fan pensar en els tractats de psicologia i sociologia.

L'autor de *Climats* respon:

—No constitueix un defecte barrejar la història i la psicologia amb la novel·la. Però s'ha de saber combinar. Un cuiner pot afegir xocolata a un plat, mentre ho sapiga fer. Jules Romains, el propulsor de la novel·la de la vida col·lectiva, en la seva obra *Les Hommes de Bonne Volonté* reix presentant la vida dels personatges dament un canemàs d'història. Per què? Perquè Romains és profundament intel·ligent i un home intel·ligent pot parlar de tot el que vulgui: sempre resultarà. Romains té molts lectors a França; en calculo uns 50.000 que segueixen, amb molta fidelitat, *Les Hommes de Bonne Volonté*. En el tipus psicològic teniu Proust. Dessorra les minúcies psicològiques de la novel·la, descobriu una sensibilitat, una emoció, una poesia. —Admireu Marcel Proust?

Les darreres novetats franceses

LLIBRERIA

Louis Bergé

Rambla del Centre, 19
Telèfon 23118

Kiosque Français

Rambla dels Estudis, 7
(Davant l'Acadèmia de Ciències)

—Molt. L'estudio sempre. Formo part de l'Associació d'Amics de Proust, constituïda a França.

LES TEORIES SOBRE LA LITERATURA

—La teoria i la filosofia han d'imiscuir-se en la producció literària?—li preguntem.

—No. Un artista, en crear, ha de prescindir de teories i filosofia. Jo escric llibres d'assaigs per alleugerir les meves novel·les.

André Maurois

De primer cal escriure i, després, a posteriori, si de cas, aplicar la teoria. Ho entendreu. Paul Valéry assisteix als cursos on els professors universitaris expliquen el sentit dels poemes que ell abans ha escrit. Edgar Allan Poe, després d'escriure el poema *El Corb*, examina, en un escrit posterior, les normes que va seguir per compondre l'obra. E. A. Poe comprova que, en escriure *El Corb*, cercava els mots més tristos de la llengua anglesa i altres circumstàncies. Però, tota la teoria, tot el mecanisme, ve després. Un altre escriptor, André Gide, en el *Journal des Faux-Monnayeurs*, registra, cronològicament, la història de la seva obra *Les Faux-Monnayeurs*. En els seus *Cahiers* anota les incidències i les teories que es desprenen de la creació de la novel·la.

POESIA MODERNA

—Quina és la vostra opinió sobre la poesia contemporània francesa?

L'autor de *Magiciens et Logiciens* contesta:

—Crec que la poesia moderna és metafísica, perquè constitueix l'expressió d'un drama interior. Aquesta orientació, en part, deriva del fet que avui els poetes són gent madura. Recordeu Valéry, Claudel i el mateix Supervielle. Abans, per contra, els poetes eren joves de vint anys. Amb tot, sempre la bona poesia ha estat profunda.

—Creieu en la inspiració casual? Baudelaire ha dit que la inspiració consistia a treballar, invariablement, cada dia. Flaubert ha afirmat que la creació literària s'ha de fer en fred.

—Cal la inspiració—declara Maurois—en crear l'obra d'art. Però la inspiració és breu: dura sols un instant. L'artista després, en fred i en la tranquil·litat, recordant aquesta emoció soferta, ha de produir. Un poeta anglès ha dit: «La inspiració són unes emoció que es recorden en la serenitat». Valéry, un dia, que era al cim d'un turó, dominant el mar, va rebre el xoc de la inspiració i, després, al seu estudi, va compondre el gran poema *Cimetière Marin*.

Aquí va finir la conversa amb el novel·lista André Maurois. En acomiadar-se ens deia:

—Estic encantat dels barcelonins. Penso tornar ben aviat a prosseguir les meves conferències.

JOSEF CABRE I OLIVA

La col·lecció completa de MIRADOR pot consultar-se a l'Arxiu Històric de la Ciutat (Casa de l'Ardiaca)

Obra nova interessantíssima

QUATRE GOTES DE SANG

DIETARI D'UN CATALÀ AL MARROC

per J. M. Prous i Vila

Preu: 5 pessetes

Administració i venda:

LLIBRERIA CATALONIA

3, RONDA DE SANT PERE, 3

ELS PRIMERS 25 ANYS

L'Institut d'Estudis Catalans

Un dels primers actes de Prat de la Riba en arribar a la presidència de la Diputació de Barcelona, era la fundació de l'Institut d'Estudis Catalans, al qual assenyalava com a funció primordial «la superior investigació científica de tots els elements de la cultura catalana». Començava l'existència de la institució el dia 5 de juliol de 1907, data que marca, com ha dit un historiador estranger, una fita en la història del moviment cultural de Catalunya.

L'Institut començava modestíssimament; una sola secció el componia, la Històrico-Arqueològica. Més tard, en 1911, s'hi afegien les de Ciències i la Filològica. El seu local era també modest i gairebé inconfortable. De mica en mica, alhora que prenia increment el treball científic, es millorava la instal·lació, aprofitant locals de la que havia estat *Real Audiencia de Cataluña*, instrument de repressió de Felip V, en aquell Palau de la Generalitat que anys després havia d'estatjar el nostre govern autònom. Amb el temps, l'Institut fundava societats filials o en protegia de ja existents, les activitats de les quals entressin en el marc de les seves. La feina era immensa en un país on gairebé tot estava per fer, on la cultura oficial era una cosa migrada i la no oficial una cosa sense coordinació, sovint en mans de dilettants de més bona voluntat que preparació.

La feina de l'Institut, pel seu caràcter mateix, no pot trobar un ressò prop del gran públic; l'alta cultura, a tot arreu, és obra d'uns quants que treballen silenciosament, i el resultat de llurs treballs no passa de certs cercles similars de tot el món. Es aplicant-la a l'alta cultura que troba la seva aplicació més exacta l'expressió d'Internacional de la Cultura.

De les tasques de l'Institut, la que més ha transcendit al públic ha estat la portada a cap amb l'idioma, unificant-lo, car calia que les seves publicacions tinguessin homogeneïtat de criteri en aquesta matèria. Després, amb raríssimes excepcions, el criteri de l'Institut ha prevalgut unànimement.

Fundant l'Institut, Prat de la Riba donava una prova més de la seva alta visió de les veritables necessitats de Catalunya. Sense un substrat d'alta cultura no hi ha, no pot haver-hi, cultura de cap mena.

L'Institut, però, no havia d'ésser una corporació tan tancada, i aviat emprenia l'obra de la qual es sent més orgullós, i amb ell, tots els catalans: la Biblioteca de Catalunya, inaugurada el 28 de març de 1914. La creixença de la Biblioteca ha estat una cosa miraculosa. A més a més dels volums ingressats per compra o per canvi amb les publicacions de l'Institut, s'hi han aplegat importants volums donatius. Una colla d'il·lustres mecenas l'ha afavorida amb un despendiment sense exemple; fervents bibliòfils han fet donació — sovint en vida! — de llurs col·leccions; els tresors del passat que ha pogut salvar no tenen fi ni compte. Biblioteques senceres de noms il·lustres en la història de la cultura catalana hi han ingressat; la col·lecció Bonsoms la posava en el primer lloc del món quant a edicions cervantines; el Cançoner provençal Gil era adquirit per subscripció entre dues mecenas, nacionals i estrangers; els grans senyors Rafael Patxot i Eduard Toda, entre molts altres donadors, contribuïen amb esplendidesa.

Després vingueren uns temps negres; l'opressió de la dictadura, servida per grotescos esbirros locals, només va veure en l'Institut un instrument de separativisme. Bastava que fos català perquè mereixés l'odi d'aquella gent en la qual es sumaven l'anticatalanisme i l'analfabetisme. Gràcies al senyor Rafael Patxot i Jubert, no s'estroncaven les publicacions de l'Institut; gràcies a la generositat de trenta-vuit benemèrites persones més, l'Institut podia atendre les necessitats més urgents.

Per fi, caigué la dictadura i la monarquia, l'Institut tornava a la seva vida d'abans, més rica i més plena encara, i gràcies a la Generalitat de Catalunya i a l'Ajuntament de Barcelona podia planejar el seu trasllat a un local més digne i més d'acord amb la volada que havia pres en vint-i-cinc anys d'existència.

El primitiu local era manifestament insuficient, no ja pensant en una creixença futura, sinó per a les necessitats actuals. Les corporacions catalanes de govern permetien, amb llur ajut econòmic, que el conjunt monumental de l'Hospital de la Santa Creu i la Casa de Convalescència estatges l'Institut.

Les obres de restauració i adaptació d'aquiescos dos bells edificis, l'Hospital sobretot tan empastifat al llarg dels segles, ja han començat, com saben els nostres lectors. L'Institut d'Estudis Catalans a la Casa de Convalescència — una de les delícies arquitectòniques de Barcelona menys coneguda dels barcelonins — i la Biblioteca de Catalunya al vell Hospital de la Santa Creu — un edifici la bellesa del qual era oculta en bona part per tota mena de pegats — constituiran un marc digne a la nostra primera institució de cultura.

En vint-i-cinc anys només, l'Institut, lluny del soroll del carrer, de les agitations multitudinàries, en una tasca desinteressada i abnegada, s'ha fet conèixer i apreciar, i amb ell Catalunya, a tot arreu. El recobriment nacional d'aquests últims anys ha vingut, com és natural, a afavorir-lo i dotar-lo com es mereix. La tasca d'aquests vint-i-cinc anys, dels quals set d'adversos, és contada en el volum que acaba de publicar-se, per acord pres per l'Institut en la seva sessió del dia 19 de novembre de 1931, les dades del qual comprenen fins a tot l'any 1932.

Sota una presentació sobria i acurada, aquest volum de més de tres-cents pàgines, conté la història de l'Institut i la sumària descripció de les cases antiga i nova, amb il·lustracions; la llista dels membres de l'Ins-

Heine i l'Alemanya eterna

La infantesa de Heinrich Heine transcorre enterament en el temps meravellós de l'èpopeia napoleònica. Nascut a finals del segle XVIII en una ciutat en què regnaven, a la vegada, els francesos i l'esperit francès, el «jueu de Dusseldorf» — com diuen els intel·lectuals del nazisme — va rebre, ja infant, l'empenta iconoclasta, audaç, que representava, per a Europa, la invasió napoleònica.

L'abbé Daunvi, un sacerdot emigrat, s'en-

Heinrich Heine

testà a ensenyar-li preceptiva i mètrica. Però Heine, ni llavors ni mai, considerà que la bellesa d'un poema consisteix a vèncer les dificultats de la mètrica. Mestre i alumne renyiren i l'abbé, solemnialment el va acomiadar amb una frase terrible i aclaparadora: «Vous êtes un barbare de la forêt de Teutobourg».

La mare de Heine, la seva estimada mare, poc es va preocupar del fracàs poètic del fill. El seu petit Heinrich seria per ventura un pobre diable de poeta? La mare tenia ambicions. El seu fill seria militar. L'Imperi caigué, caigueren també els somnis de la mare. Llavors temptà a la mare la fabulosa prosperitat de la casa Rothschild. El seu fill, doncs, seria una potència bancària. Fracassat com a aprenent de milionari, va estudiar dret. Els set anys que va passar en les Universitats alemanyes li serviren per agafar una veritable repulsió, un odi profund contra els codis romans.

Finalment la seva mare decidí que Heine fos el que Déu volgués. I va morir sense sospitar que el seu Heinrich seria admirat pel món molt més que si hagués estat un general, un banquer o un advocat.

L'any passat en va fer cent que Heinrich Heine va escriure un dels seus llibres més famosos, *De l'Alemanya*, i aquest més fa vuitanta anys que va morir. Estretament lligat al moviment liberal alemany que seguia la caiguda de Napoleó, la cort de Berlín — liberal de convencions — va creure inquietant l'activitat del ciutadà Heine, de Dusseldorf, els prodigis pamfletaris del qual motivaren queixes de barons reposats i importants. Heine va arribar a París com va poder. Va viure de miracle, en els primers temps, encantat pel París del rei liberal Lluís Felip. Tot era meravellós. La ciutat, els espectacles, les dones, la política. Fou en aquesta època que Heine escriví els capítols del seu llibre *De l'Alemanya* que sortiren com a fulllet en un periòdic.

Tota la vida Heine fou un estudiant, un enamorat de la placidesa i del romanticisme de la vida universitària, meravellat pel Rin i les seves legendes, pels clars de lluna i d'olor dels talls. Les balades de la vella Alemanya constituïen per Heine un sedant a la seva imaginació.

En Heine hi ha dues personalitats: hi ha el germànic, l'home que ha nascut i guarda fidelitat a la Germània. De la Germània, però, n'exalta tot allò que no li és contemporani; es refugia en la història i en la llegenda. Però en ell, al costat de l'idealista germànic, hi ha l'home d'una raça diferent, el semita de mil·lenària experiència, l'home d'inquietuds, de cinisme i d'audàcia. Era, però, un cinic ardent. En realitat Heine fou un home genial, complex, terriblement complex. Els seus llibres tenen la claretat de l'estil dels francesos del XVIII, el mètode dels grans filòsofs alemanys. Al costat de la perfecció de Goethe, la fuga de Schiller.

Si voleu conèixer l'Alemanya llegiu el seu llibre. Coneixereu l'Alemanya d'ara i de mil anys enrera. Coneixereu, en un mot, l'Alemanya eterna. Si voleu saber per què Goering, vestit estrafolàriament, invoca els déus germànics i encén fogueres, llegiu Heine. Si voleu conèixer el problema franco-alemany, llegiu Heine. És l'anàlisi més lúcida, més acerba que s'ha escrit sobre l'Alemanya de tot temps. Res d'estrany que una de les primeres precaucions dels nazis fos destruir l'estàtua de Heine a Dusseldorf. És com el gest de pudor de la dona a la qual descobren una insospitada vida privada.

Heine ens explica, de primer antuvi, com

tutit i les necrologies dels que en foren. Aquests són: el seu fundador, Enric Prat de la Riba, Joan Maragall, Miquel A. Fargas, Guillem M. de Brocà, Frederic Clascar, Joaquim Miret i Sans, Miquel S. Oliver, Ramon Turró, Angel Guimerà i aquell Antoni M. Alcover que se n'havia d'allunyar cada vegada més fins arribar, en circumstàncies polítiques tristes per a Catalunya, a separar-se'n del tot.

El volum, després, conté una part àrida si es vol a la lectura, però demostrativa en

foren cristianitzats els vells germànics. L'Església catòlica, en destruir la vella religió panteística ària, convertí les velles creences (kobbels) en un món pandemoniàc, on el geni del mal tenia mà alta. Heine, fa cent anys, preveia ja la resurrecció del panteisme. Escriu: «Aquesta superstició popular, malgrat que sigui desfigurada, potser durarà més temps que el culte oficial dels nostres dies perquè té l'arrel en l'antiguetat nacional».

Luter, l'home de la Reforma, no creia en els miracles. Però creia, encara, en els mals esperits. Un dia que estava treballant, se'n hi aparegué un. I l'home de les famoses tesis anti-papals acabà per tirar-li un tinter, convingut d'anihilar-lo. Però Alemanya, diu Heine, és la terra fèrtil del panteisme. El panteisme és el secret públic d'Alemanya. Què fou Goethe sinó un panteista? Els mateixos romàntics — contra els quals Heine jurà un odi a mort — actuaven per instint panteista. Allò que els romàntics cregueren un renaixement del catolicisme medieval tenia un origen més profund que ells no suposaven. L'ur respecte, llur predilecció per les tradicions medievals, per les creences populars, per la dimonència, la màgia i la bruixeria, era un amor ignorat del panteisme dels vells germànics. Per Heine això no admet dubtes. Des del temps de Fichte el panteisme penetrà en l'art alemany; els catòlics romàntics seguien, sense saber-ho, aquesta tendència que Goethe expressà en la forma més alta. Schelling restaurà la gran filosofia de la natura, la que a Alemanya no havia deixat de prevaler malgrat Descartes.

Si voleu conèixer la filosofia de Kant heu de llegir la *Crítica de la raó pura*. Però no oblideu de llegir les pàgines profundes, a voltes amb un parèntesi d'amarga ironia o de cinisme fàcil, que Heine dedica a Kant, home i filòsof. Quina bellesa que tenen! I quina comprensió de la filosofia kantiana! No és solament Kant. És Fichte, Schelling, Hegel, el moviment romàntic, Goethe i Schiller que surten, plens de vida, d'anècdota, de doctrina i d'ambient, de les pàgines memorables d'Heine. El temps ha destruït, en part, l'aparell crític de Heine. Però s'ha de tenir en compte que Heine intentava un panorama de la filosofia i la literatura alemanya *sur place*. La figura de Goethe, del seu admirat i engelosit Goethe, ofereix a Heine l'avinentesa de descriure Weimar i la seva cort i, dominant-ho, aquell Goethe, les obres del qual adornen la nostra cara pàtria com les estàtues bel·les adornen un jardí; però són estàtues. Se'n pot esdevenir enamorat; però són estàtues. Les poesies de Goethe no produeixen l'acció com les de Schiller. L'acció és filla de la paraula, i les bel·les paraules de Goethe no creen infants. És la condemna de tot allò que ha nascut solament de l'art».

Heine creu que els grans fets, com els grans llibres, deuen llur naixement, són producte, de la necessitat. Els fets són els resultats de les idees. Escriuint per francesos els dona un consell. Guardau-vos — deia l'any 1834 — d'aquests kantistes i fichteanos, que en llurs biblioteques dissequen el món i les seves ombres. Nosaltres els germànics — deia el gran Heine, tot pensant en el vell rei Wittkeid, històricament — odiem en les nostres enemics allò més essencial, més íntim: el pensament. El poble alemany no es deixa emoció fàcilment; però una vegada emprès per un camí, el seguirà fins el final amb la constància més tossuda. El patriotisme de l'Alemanya — diu Heine — consisteix que el seu cor s'encongeix, com el cuir sota la gelada, deixant d'ésser ciutadà del món, un europeu, per no ésser sinó un estret Alemany. Admirable definició, bona per llavors, per ara i qui sap si per sempre!

Heine fou, en la seva època, un escriptor al marge dels grups, un enemic de l'absolutisme, un liberal. Però, en el fons, era un nihilista, un anti. Allò que més odiava en l'Església catòlica i romana era la jerarquia. Allò que més admirava en la filosofia alemanya era la seva part crítica, destructora. Ateu en la seva joventut, havia deixat d'ésser-ho per necessitat metafísica, per horror al buit. Potser per covardia, també, perquè en Heine el cinisme cabria, de vegades, una impotència a resoldre un problema fonamental.

Admirador del cristianisme (sovint deia: arreu on un gran esperit proclama els seus pensaments hom troba el Gòlgota), creia que la moral és independent del dogma i de la legislació, que és un producte instintiu. Creia en l'eficàcia del sensualisme, en l'exaltació dels sentits com a creador de l'art. El Renaixement italià i l'humanisme dels Medicis representen, als seus ulls, el fracàs de l'espiritualisme catòlic. Luter, diu Heine, no va saber veure quin era el camí que el portaria a la victòria més fàcilment.

L'obra de Heine no representa cap revolució ni en els seus llibres no hi ha cap doctrina. Com, ai las!, molts mortals va saber trobar una doctrina que justificés les seves renúncies o les seves falles. En un llibre publicat recentment, *Henri Heine peint par lui-même*, hom pot seguir pas a pas la vida contradictòria, brillant o apagada, de Heine. Els esdeveniments, els homes, la literatura, provocaren en ell una reacció d'una sensibilitat i d'una agudesa remarcables. I en el fons de tot, aquell gust amarg per la vida, com una empena de la raça que tant honora.

FERMÍ VERGES

detall de la tasca de l'Institut: la relació dels premis i de les publicacions, augmentada amb bibliografies dels seus membres.

Però és aquesta part de catàleg, de consulta més que de lectura, la millor demostració de l'honor que per a Catalunya constitueix l'Institut d'Estudis Catalans.

Que aquests vint-i-cinc anys que el volum commemora no siguin res al costat dels molts i fructífers que cal desitjar-li de vida.

LES ARTS I ELS ARTISTES

Les Exposicions

Josep Pujol

Josep Pujol dona a la Sala Gaspar una trentena d'obres, bellíssimes en llur majoria, que només tenen el defecte d'una pala-pala poca ambició.

Ja sabem qui és, pictòricament parlant, aquest olotí remarcable. Un pintor vibrant de color i un intèrpret d'Olot sui generis.

A l'exposició actual li manca entusiasme i aquell deixar-se endur a cavall de la fluï-

seguits amb aquest seguit de petits olis plens de sabor.

Créixams-Soto

La impressió que produeix la totalitat de les teles d'aquest pintor és que es tracta d'un home jove, i com a tal ple de gràcies i de faltes.

La desorientació i el que sembla el gust del contrast estan a l'ordre del dia. No vo-

Josep Pujol — El Garrigal

desa de la paleta. Obres petites, en les quals s'hi sent l'artista com un xic cohibit.

Exposició a l'escala u per deu, doncs. No obstant, aquest u és bo, tot el bo que pot ésser la pintura de Pujol, a desgrat d'haver-s'hi erigit una trava entremig. Excel·lent flair de paisatgista, conseqüent en la seva especial poesia i felicitat intèrpret d'ufanes naturals. Això és, a grans traços, el conjunt exhibit a la sala del carrer Consell de Cent, a la qual, repetim-ho, només hi manca la presència d'aquella empenta formidable a què l'autor ens havia acostumat a través de les seves manifestacions.

lem però afirmar categòricament que l'interès estigui absent en absolut d'aquest conjunt. Créixams-Soto és pintor. Té aquella cosa especial i indefinible que assenyalava l'esperit del pintor, el saber posar i veure les coses, saber donar valor a algun element que de segon ordre passa a ésser substancial. Hem de creure que en una altra ocasió Créixams-Soto sabrà supeditar aquesta seva personalitat a normes més pictòricament positives.

Norman King

Ens arriba un darrer alè de la pintura estrangera de Tossa. Norman King, expositor a les Laietanes, porta un fascinant

Bust del pintor Gimeno, pel seu fill

conjunt d'escenaris mexicans i catalans. De la ciutat de Mèxic a Tossa, passant per Granollers. No cal dir que aquesta varietat, a més de la novetat de veure interpretacions del país de Moctezuma, porta a l'exposició un interès sincer.

Francament, aquest pintor americà és dels més regulars dels que han desfilat per Catalunya atrets pel focus tossenc. No reporta cap dels histerismes tan corrents en aquell sector; ben al revés, és un home ponderat, que procura parlar com més clar millor i que admet la realitat de la millor manera possible. Molt mansò i amable, es limita a trasplantar les bondats de color i hi afegeix una mica de poesia de bona classe. En general, doncs, es tracta d'una exposició apreciable.

ENRIC F. GUAL

Vila - Puig a Reus

Tot just clausurada l'exposició de dibuixos de Ricard Canals, de la qual va parlar MIRADOR, les sales del Centre de Lectura de Reus s'han obert a les pintures de Vila-Puig, el qual hi ha aportat una vintena d'obres, la majoria realitzades durant l'estada d'aquest artista a Manresa. Es tracta de paisatges i carrers d'aquella ciutat, i amb aquesta recent mostra de la seva producció hem de constatar que Vila-Puig s'ha afermat en l'alt concepte que la seva pintura sempre ens havia meregut, i que avui trobem — qualitat primordial — realitzada amb tota vigoria i seguretat.

La pintura de Vila-Puig es distingeix pels seus tons càlids i plens, que donen una robustesa peculiar als seus paisatges i produeixen ensem una intensa sensació de plaidesa i benestar. S'hi endevinen en ella (i fem remarcar tan sols el que considerem imprescindible en la forçada limitació d'aquestes notes), miraculosament agermanades, la fina sensibilitat de l'artista, com a home, i les gràcies, tan difícilment expressables, de la nostra terra privilegiada.

Es per això que la pintura de Vila-Puig és una cosa important i respectable i que ha de figurar indiscutiblement en les promocions de la pintura catalana moderna com una cosa definitiva.

Galeria d'Art SYRA

PRESENTS D'ART I QUALITAT
BODES, FESTES ONOMÀTIQUES, BATEIGS, ETC.

- RAMIRO ARRUE (Pintura i Esmalt)
  - MARIA FRESSER (dibuixos)
  - CHARLOTTE BRAND (Aquarelles)
- Diputació, 262 Telèfon 18710

BUSQUETS

MOBLES
OBJECTES D'ART I DE FANTASIA

MARQUES - PUIG (pintura)
J. ROVIRA (pintura)

Passeig de Gràcia, 36

SALA PARÉS

EXPOSICIO I VENDA D'ANTIGUITATS

FRANCESC D'A PLANAS DORIA (pintura)

SALA GASPAR

Consell de Cent, 323
(entre Rambla de Catalunya i Balma)

MARCS - GRAVATS - MIRALLS I MOTLLURES

J. PUJOL (pintura)
I. MEIFREN

Proxima Inauguració

La Pinacoteca

MARCS I GRAVATS

LAPORTA ASTORI (pintura)

Inauguració dissabte

Passeig de Gràcia, 34

SALA BARCINO

V. GARCIA SIMÓN

MARCS, GRAVATS, MOTLLURES

RAFOLS (pintura)

Passeig de Gràcia, 19. Tel. 15677

MUSÉE D'ORIENT

RBLA, CATALUNYA, 14 - TEL. 19846

EXPOSICIÓN DEL PINTOR ANTONIO PIETRONI

Clotilde P. Fibla

La senyora Clotilde P. Fibla és pintora. El seu art vigorós, però, desment categòricament la definició de la pintura femenina, que ha estat acceptada com a bona amb rara unanimitat: fràgils imitacions de flors esllanguides, tencadisses evocacions d'escenes embafadorament sentimentals, servides per temperaments amablement vacus i superficialment anecdòtics...

Als antípodes de tanta deliquescència inconsistent, la senyora Fibla ens revela, amb

jugar, una guitarra, ho transforma en una pintura, un collage o una escultura, rics en valors plàstics i poètics sorprenents. Tot el que toca Picasso ho transforma en poesia. «Tant si dibuixa — ha dit Cocteau —, sense que la ploma abandoni la pàgina, una signatura que es converteix en corrida, com si, plegant una fulla d'acer laminat, compon una poesia plàstica, com si, una nit, assistit pels àngels, basteix unes quantes dones-colós, unes Junon aux yeux de vaches, les mans grosses de les quals aguanten un drap de pedra...»

Clotilde P. de Fibla — Figura

les seves teles, pleròriques de vida, el seu impetu de pintora nada, la seva extraordinària fuga de colorista. Clotilde Fibla o el do. Aquest breu enunciat defineix amb precisió aquesta artista, que posseeix en abun-

Estimulada per aquests resultats imprevisos, la senyora Fibla va perseverar en l'escultura. Ha passat molt de temps d'aleshores ençà. I per a ella l'escultura no és un capritxo passatger. No és un violí d'Ingres. Esculpeix amb la mateixa convicció, la mateixa fe, el mateix entusiasme, la mateixa empenta que pinta. Les seves escultures actuals, que aviat podreu veure a la Sala Busquets, són molt

més ben deixades, formalment, que abans. Però conserven, ben intactes, la gràcia i la frescor de les primeres.

Rodin deia que acusava, accentuava, exagerava per a reproduir no tan sols l'exterior, sinó també «l'esperit que forma igualment part de la natura». Aquest desig espiritual és plenament compartit per la senyora Fibla. Aquesta artista sap endevinar exactament aquest esperit que viu en la matèria, a la connexió del qual arriba per intuïció.

Clotilde Fibla sap extreure la substància amagada de les coses. Les seves obres són essencialment realistes: aquest terme pres naturalment en la seva concepció transcendent. És a dir que les seves obres són una còpia perfecta del model interior que Fibla ha sabut imitar a la perfecció. (No és aquest el veritable sentit de la imitació aristotèlica?)

Clotilde Fibla, no obstant, no es limita tan sols a produir aquest expressionisme de l'ànima. Sap que l'esperit ha de brillar no damunt una matèria càrbica i desordenada, sinó damunt una matèria proporcionada. Dotada d'un sentit purament instintiu de l'arquitectura — del monumentalisme, diríem, perquè les seves escultures malgrat el seu tamany reduïdíssim, tenen un caràcter de monumentalitat —, la senyora Fibla edifica les seves construccions tot i esforçant-se d'ordenar lògicament els seus volums en l'espai. Aquest control, que estrangularia fàcilment la inspiració creadora dels artistes mediocre, no aconsegueix triomfar de la intuïció de la nostra escultora.

Clotilde P. de Fibla — Cap

Intuïció, hem dit. Si, Clotilde Fibla és una artista purament intuïtiva. Intuïtiu és el seu sentit plàstic. Intuïtiu és el seu ofici. Les seves obres no ofereixen, no poden oferir, filigranes de mètier. Són obres, primer que tot, sensibles. Rica d'una sensibilitat terriblement afilada, aquesta escultora crea unes petites obres, la gràcia exquisida i l'encaix incisiu, tallant, de les quals exhalen un lirisme penetrant i mordent, que emociona per la seva punyent intensitat. Cada escultura de Clotilde Fibla és un moment fugitiu de l'emoció, materialitzat per un sentit tan agut com instintiu de l'escultora.

Cada escultura de Clotilde Fibla és una barreja emocionant d'estilització i de realisme, de fugisser i d'inert, de moviment i de gravetat, d'exquisit i de punyent, de tendre i de rude, de gràcia i de força, de bàrbar i de civilitzat, d'arcaic i de modern.

SEBASTIÀ GASCH

CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 44
Telèfon 44655

¡NERVIOSOS!
Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la Neurastènia, Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, veuguesa, fatiga corporal, tremolors, diàpsia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o conseqüència nerviosa.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré, més que un medicament són un element essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als esgotats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treballs excessius, tant físics com morals o intel·lectuals, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i dissipant l'orgasme per reprendre'l sovint i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n
Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA.— Distribució i transport 0'25 ptes. en segells de correu per al franquisme a Oficines Laboratoris Sòlvér, carrer del Ter, 16, Barcelona, rebent gratis un llibre explicatiu sobre l'orgasme, desenvolupament i tractament d'aquesta malaltia.

AUTO-LITE BATTERIES
LA MARCA DE FAMA MUNDIAL
SENS COMPETÈNCIA
EN DURACIÓ I ECONOMIA
ESTACIÓ DE SERVEI
GARATGE ELECTRIC
Moia, 6 i 8

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

LA MUSICA Els peixos sobre la sorra

UN MÚSIC ITALO-BRITANIC

Manlio di Veroli

No és pas precisament en la música on Anglaterra s'ha distingit. No volem pas dir que no hi hagi hagut o no hi hagi compositors dignes d'estima per llur talent o llur producció, però el fet és que Anglaterra no pot comparar-se amb Alemanya, França o Itàlia.

Tot el que és música en la vella terra anglesa — no parlem d'Escòcia, on la situació en aquest aspecte és millor — es concentra en música de cambra — romances i cançons — o en música militar i esportiva. En el passat no mancà, però, encara que excepcionalment, algun il·lustre simfonista, esdevingut més cèlebre en el seu país a causa precisament de la raresa. Visiteu l'Abadia de Westminster, on estan enterrats els homes més il·lustres del país, i ja veureu quina representació hi té la música.

Això no vol dir pas que als anglesos no els agradi la música; al contrari, en són ferents, però deixen als altres la feina de crear-la. Si les diverses emissores angleses haguessin de detectar llurs oients amb música anglesa, no sabrien com fer-s'ho; però disposen — i millor que ningú — de tota la música del món, i la feina és precisament la tria.

La música espanyola ocupa actualment un bon lloc en l'estimació del públic anglès. En una sola setmana hem sentit, tant en les emissions de la ràdio com en els concerts dels Lyons, més de vuit vegades música espanyola, comptant-hi les sardanes que, amb ben poca precisió, sovint figuren en els programes com «dansa espanyola», purament i simplement.

***

Hem conegut un compositor que resideix a Londres i que, tot i haver-se anglesat per la seva llarga estada a la gran ciutat, manté intactes les seves característiques de llatinitat. És el conegut mestre Manlio di Veroli, germà de la soprana Edda di Veroli, que en anys passats es féu sentir en diverses òperes al Liceu de Barcelona.

Manlio di Veroli sortí jove i més de la seva Roma natal, i es pot dir que es féu música a les ribes del Tàmesi.

Inicià la seva carrera de compositor, conforme als costums anglesos, amb unes quantes romances, d'èxit immediat, i que passà el Canal. Naturalment, així encoratjat pels primers èxits, prosseguí el camí que havia emprat, i aviat trobà, a més a més, simpaties no sols en els medis artístics, sinó també en els aristocràtics, comptant-hi la cort i tot, pel seu talent i la seva modestia, junt amb una vivacitat ben llatina.

I és així com en el repertori anglès de la música da camera, aquest compositor italo-britànic ocupa un dels llocs més importants tant pel valor com per la quantitat de la seva producció.

Citem, entre les seves composicions, *Bonjour, Suzon, La dernière feuille i Notturmo* (editades per Scott & Co.); *Adieu, Rose i*

Serena Bruna (editades per la casa londinenca de G. Ricordi); *Stay quite near i If such wonderful music knew*, dues romances que han conegut una gran voga a la Gran Bretanya. Manlio di Veroli ha escrit, però, música que podriem dir-ne de més consistència, com *Serenata goldoniana i Drammatica*, concert per a violoncel i orquestra, etcètera.

L'obra del compositor italo-britànic s'ha estès també al teatre. Dues de les seves òpe-

Manlio di Veroli

res mig serioses, ja representades i incorporades al repertori de les companyies musicals dels teatres britànics, *The secret of the scovale i True dreams*, han estat també representades a París. Notem així mateix l'òpera *Blend man's bluff*. Assenyalem una nova òpera mig seriosa que serà estrenada aquesta primavera i que es titula *The call of the love*. Els qui la coneixen l'han judicada favorablement i la creuen destinada a un gran èxit; i dels que sostenen aquesta opinió i vol pendre part personalment en la representació és el cèlebre tenor Beniamino Gigli.

***

Ens hem trobat amb la sorpresa que Manlio di Veroli conegué MIRADOR i ens en fes elogis. Com també coneix i aprecia el magnífic esforç de l'Orfeó Català. És que aquest compositor no sols escriu música, sinó que també segueix el moviment musical, i en ell hem trobat un gran coneixedor de la música hispànica. Manlio di Veroli és un llatí i, vivint en un país que té ben escasses afinitats amb la llatinitat, considera com pertanyents a una mateixa gran família tots els nacionals de països llatins. Idealisme que es pot concebre a Anglaterra, però que no sembla pas totalment realitzable...

A. N.

Londres, febrer.

LES PERDUES ITALIANES

—Quatre-cents morts? Repartiu-los en sis comunicats!

(Vremea, Bucarest)

cure este reuma que le aqueja

combatiendo los dolores musculares y articulares que la inclemencia del tiempo ha exacerbado, y alejando la gravedad de las complicaciones cardiacas que le acarrearán lesiones valvulares definitivas. Haga una cura con Urodonal que, al disolver el ácido úrico, causa originaria de sus trastornos, hará desaparecer los dolores y peligros, y rejuvenecerá su organismo al hacerlo más apto y potente

URODONAL
cura los dolores reumáticos
porque disuelve el ácido úrico

Cafiaspirina

EL DOLOR ENVELLEIX

Quan sofrim un dolor qualsevol, de cap, de queixal, neuràlgies, etc., tot el nostre organisme es ressent de les conseqüències. Disminueix l'energia, desapareix l'optimisme i la nostra cara adquireix una expressió de fatiga i decaïment que ens fa semblar més vells. I és tan fàcil alliberar-se d'aquests turments existint la CAFIAS-PIRINA! No hi ha dolor que la resisteixi. Una o dues tauletes el treuen infaliblement i gairebé a l'acte.

IMPRESOS COSTA
NOU DE LA RAMBLA, 45
BARCELONA

treballava. Ell era jueu cent per cent, ella només ho era per part de pare. Invitada a baixar del tramvia per un S. A. i conduïda davant les autoritats competents, fou acusada de «profanació de raça». Ella, mig ària, s'atrevia a fer-se públicament amb un jueu de pura sang! La noia fou sotmesa a un interrogatori odiós que durà quatre bones hores.

I és a aquest Estat que el món vol trametre els seus esportius més gloriosos!

En les petites ciutats, els nazis són tot-poderosos. El diari *Stürmer* exposa cada dia en vitrina la llista dels ciutadans que compren als jueus. La gent baden davant aquestes llistes i després assenyalen amb el dit els «criminals».

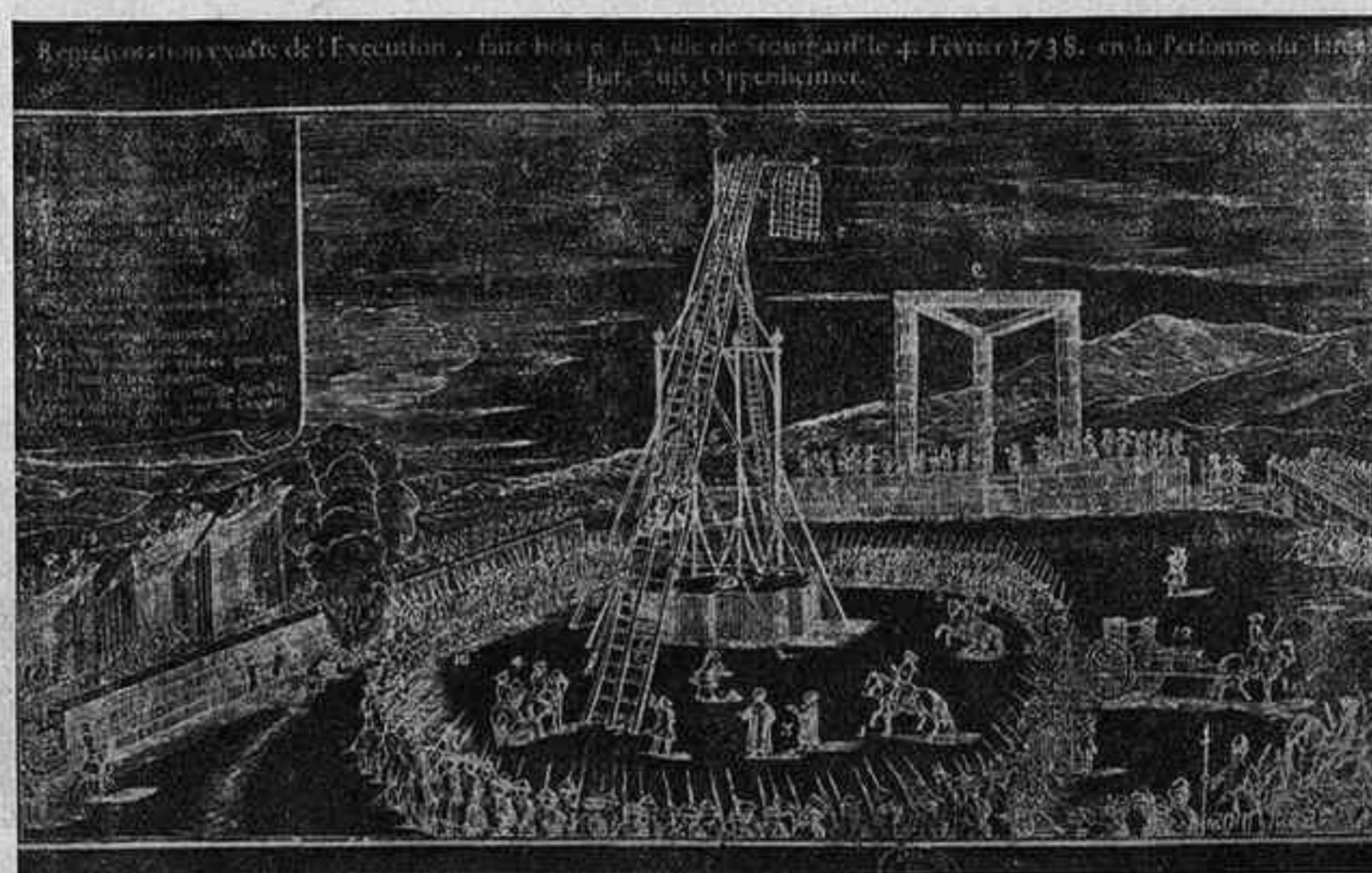
L'assistència a les reunions de Streicher, l'amic més íntim de Hitler, és obligatòria; a Colònia es descompta el preu de l'entrada del jornal dels obrers. Quan el professor

en llurs aparadors maniquins de trets facials semífics a fi de «minar el sentiment racial de la nació alemanya».

I és a un Estat així que el món es proposa de trametre els seus millors atletes pels Jocs Olímpics!

Ningú no protesta, doncs? A l'estranger comença a dibuixar-se un moviment contra aquests procediments. A Suïssa, les cinquanta reunions organitzades pel coratjós periodista Behren, que tot i ésser un ari pur està expulsat d'Alemanya, conegueren una gran afluència. El govern belga ha declarat que no observaria les lleis de Nuremberg per a les unions entre alemanys concertades a Bèlgica.

El Stahlhelm ha pres obertament partit pels jueus, i en les grans ciutats, on el control és més difícil, nombrosos catòlics i protestants compren als magatzems jueus. Els alemanys, d'altra banda, sempre han

Hirschlaub, després d'haver estat acusat de profanació de la raça germànica, fou rehabilitat per totes les dones encartades. Streicher inventà un nou truc: durant l'al·legat de l'advocat defensor, féu la seva aparició en la sala d'audiència, escortat de dotze S. S., és dirigí en silenci cap a l'acusat, després cap al jutge, donà una volta al seu entorn, sempre seguit de la seva guàrdia, prengué una dotzena de fotografies i se'n anà sense dir ni paraula. Sota la impressió així produïda, el professor injustament acusat fou condemnat a dotze anys de reclusió.

Heus ací ara un exemple que il·lustra els mètodes d'expropiació practicats pels nazis. En una petita ciutat de Hesse, el competidor ari d'un comerciant jueu oferí a aquest darrer 50,000 marcs pel seu negoci, el valor real del qual era de 250,000 marcs. El jueu declinà l'oferta i l'endemà es pogué assistir a la posta en escena d'un «moviment de revolta nacional» que l'obligà a acceptar la proposició. D'altra banda, el jueu no ha pogut cobrar mai els diners, car tot d'una es trobà bloquejat el seu compte corrent. Finalment, detingut sota l'acusació de contraban de divises, car havia manifestat la intenció de deixar el país, el desgraciat es penjà a la presó.

A Leipzig no es ven llet per als infants jueus, a Elbing les farmàcies tenen la consigna de negar tot medicament a un no ari. En una petita ciutat de Prússia, que no he d'anomenar, un notari jueu que ha combatut quatre anys durant la Gran Guerra, fou obligat a travessar la ciutat amb una inscripció odiosa al pit i una gibelleta a la mà. A Bade foren dissoltes diverses comunitats jueves. Per tot el Reich els ariens tenen prohibit de donar lliçons en cases jueves; així s'espera extirpar en els jueus el sentit de la música. Perquè està prohibit que els ariens exercixin funcions de secretari d'un jueu, 35,000 noies s'han quedat sense feina.

Stürmer, el més difós dels setmanaris alemanys, ara reclama que es prohibeixi als magatzems jueus de confeccionar d'exposar la roba sobre maniquins de trets facials ariens, cosa que podria induir els clients en error. Ara que l'òrgan nacional-socialista *Deutschlands Erneuerung* des de fa anys que acusa els magatzems jueus de confecció d'exposar

estat antisemites, i sens dubte la raó cal buscar-la en les similituds existents entre els jueus i els alemanys que el més profund coneixedor de l'ànima germànica, Goethe, assenyala en tres ocasions. Avui, la tornada a l'Edat mitjana ha fet repensar més d'un jueu antisemita de llarga data. En els medis intel·lectuals, la crueltat dels mètodes antisemites aliena als dirigents nazis un nombre com més va més gran de personalitats rellevants.

Mentre els peixos jueus es moren per falta d'aigua, els peixos ariens estan abocats a la mort per emmetzinament. Brockhaus, el més cèlebre dels diccionaris alemanys des de cent anys ençà i la nova i luxosa edició del qual en vint volums fou subscripta ja fa alguns anys, ha publicat quinze volums; com que sóc a la lletra L, no em puc queixar massa. Quan l'adveniment de Hitler, Brockhaus era a la lletra P.; a partir d'aquest moment el diccionari es torna francament dolent. Grans autors alemanys, com Remarque, ari però pacífista, o Wassermann, hi són tractats en quatre ratlles desenyoses. No fa gaire que un tribunal de Varsòvia ha absolt un subscritor que no volia seguir pagant i contra el qual la casa editorial havia presentat querrela, perquè havia constatat que a Alemanya ja no hi ha ciència objectiva. Una sentència anàloga s'ha pronunciat contra l'editorial Artibus et Litteris pels fraus comesos en el seu diccionari geogràfic.

I és a un país així que el món vol trametre els seus millors esportius pels Jocs Olímpics!

A Olímpia, tot atleta havia de jurar de respectar la pau entre races i nacions. Els germànics han exercit també un cert paper en la història d'Olimpia. En el segle IV de la nostra era, els vàndals i els gods hi destruïren el temple de Zeus i posaren fi així a la tradició mil·lenària dels Jocs Olímpics. Els vàndals moderns són més murris. Quan recentment un dels presidents del Comitè Olímpic nordamericà inspeccionava en les muntanyes bavareses les pistes d'esquí, els cartells prohibint als jueus l'accés als pobles, foren trets per un dia. A penes se'n hagué anat l'hoste americà, els cartells foren tornats a llur lloc. Hitler invità l'americà a dinar i, en aquesta ocasió, li asseguraren que els esportius jueus serien admesos als Jocs. Cal estranyar-se que el bon ianqui declarés, de tornada, que a Alemanya no hi havia antisemitisme?

Gairebé al mateix temps, en l'Alta Silèsia es celebrà un matx de futbol en el qual els alemanys perderen contra els polonesos. El porter de l'equip polonès, que justament era un jueu, fou misteriosament assassinat.

I és a un Estat així que el món vol trametre els seus millors esportius pels Jocs Olímpics.

EMIL LUDWIG

(Copyright Opera Mundi)

—Porteu una vida sedentària?
—Com?
—Vull dir si treballeu assegut?
—Ja ho crec: sóc jockey.

(London Opinion)

FITO
CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655